Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 204 (17327) | 1986 оной сентябриин 4, четверг | Сэн 3 мүн.

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 86

ҮНДЭР УРГАСАЯА ХУРЯАЛГАДАМНАЙ ҮДЭР, ЧАС, МИНУТА БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

ҺҮНИИН ГАЛНУУД

Репортаж

Нара орохо дүтэлжэ байхада, нэгэдэхи бригадын тарялан дээрэ ерэхэдэмнай, хэдэн комбайн нэгэ полиин һүүлшын гектар таряа хуряажа, багахан газарта сугларшанхай хөөрсэгэнэлдэжэ байба. Хатаһан һолоомоной, мэхиинык үрхирхэдэ агрегадууд дээгүүр сагаан тооһон манарна. Олон комбайнуудай, таряа зөөдэг автомашинануудай хүнхинэлдөөн, хүршэгэнэлдөөн ойро зуурашье замханагүй.

— Эдэшни энээхэн полиёо хуряажа дүүргэһээр, үдэшын сай уугаад лэ шэнэ загуунда орохо ёһотой. Энэ үедэнь комбайнуудта түлишэ хэгдэдэг, бага зэргын заһабари гэхэ мэтэ бэелүүлэгдэдэг юм. Техническэ харууһа хэхэ агрегат, запраахын машина, эдеэ хоол асарһан дежурка тээ тэндэ ерээд хүлеэжэ байна,— гэжэ мантай ябалсаһан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь П. Ц. Хайдапов хэлэнэ.

Нэрээшье тарялангай саада захада тобхогор бүүдхэтэй хэдэн автомашинануудай байха, тэдэнэй хажуугаар хүнүүдэй обоорхо харагдана.

— Таряа хуряажа байһан комбайнернууд хэды час болотор хүдэлнэб? — гэжэ асуухада, Петр Цырендашиевич иигэжэ хэлэнэ:

— Шуудэрэй унатар, һүниин 2—3 час шахуу болотор ябадаг. Үсэгэлдэр ороохотой һүүлшын автомашина эндэһээ үглөөнэй 5 часта ябаа һэн. Агрегадуудаа зогсоогты, унтагты гээшье һаатнай, эдэш байжа үгэхэгүй. Манайш комбайнернууд ургаса хуряалгын үедэ иигэжэл хүдэлдэг юм. Тэрэгүйгөөр таряа хайшан гээд богонихон болзор соо хуряахабши. Үүсхэл гаргажа, үгөө үгэһэн хадаа тэрэнээ заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэй бшуу.

— Агрегат бүхэндэ хоёр хүн ябана гү?

— Тиигэнэ. Үдэрынь туһалагшад - штурвальщигуудынь ябаад, дүршэлтэй комбайнернууд өөһэдөө һүнинь рульда һуудаг юм. Иигэжэ хүдэлхэдөө үсэгэлдэр Шагдаржап Рабданов туһалагшатаяа эгээл ехэ — 485 центнер ороохо бункерһаа гаргаа һэн,— гэжэ парткомой секретарь хөөрэнэ.

...Тээ оройхон, һүниин 12 час боложо байхада харахадамнай, Зургаан Дэбэ тосхоной баруун хойто тарялан дээгүүр хүдэлжэ байһан агрегадуудай олон галнууд ялагашалдажа, жэгтэй гоёор харагдаа һэн. Ургасын хуби заяанай шиидхэгдэжэ байһан халуун хаһада хүнүүд иигэжэ унтаха нойроо мартажа, хүсэ хүлһэеэ гамнангүй хүдэлнэ ха юм. Эдэ бүгэдые харахадаа өөрыншье үргэһэ нойр хүрэхэеэ болишсно.

Тараанай тоог дээрэ халуун хүдэлмэри ойро зуурашье замханагүй. Поли дээрэһээ ороохо асарһан машинанууд ерэжэл байна. Обоо хүбөө тараан буужал байна. Шэгнүүршэд, тоо бүридхэгшэд тэрэнииень шэгнээд, адхаха газарыень зааажа үгэнэ. Ороһон тараанай тоо бүридхэл ехэ дансануудай дээгүүр бэшэгдэнэ. Хүн комбайнер бункерһаа хэды шэнээн таряа гаргааб, хэн жолоошон хэды шэнээн ороохо зөөгөөб гэжэ баһал хуу наринаар тэмдэглэнэ.

Эндэ ажахын ахамад агроном И. Б. Ринчинов баһал сүлөө тушагүй байба. Ямар полиһоо хэды шэнээн ургаса гарабаб, ороохыень хаана адхахаб — гүрэндэ тушааха гү, али үрэһэндэ хааха гү гэжэ тодорхойлно, заабари үгэнэ.

— Энэ жэлдэ бүхыдэнь 5893 гектар таряа хуряаха байнабди. Тэрэнэй 3 мянга шахуу гектарынь шэнииссэ, бэшэниинь гол түлэб обёос юм. Түсэбэйнгөө ёһоор гектар бүриһөө 12,1 центнер ороохо хуряаха һаа, тэрэнээ гектарай 14,5—15 центнертэ хүргэхэ һанаатайбди. Илангаяа Түхэмэй бригадын (бригадирынь агроном Н. Б. Доржиев) тарян һайн. Гектарай 20 центнер үгэхэ ёһотой. Энэ жэлдэ бүхыдэнь 86—88 мянган центнер таряа абахал ёһотойбди. Июль, августда гандаагүй һаань, 100 мянган центнер ороохон гараха байгаа. Эршэмтэй технологи хэрэглэһэн газарай сэбэр паар дээрэһээ гектарай 25—27 центнер ургаса абтана,— гэжэ Иван Бадмацыренович хэлэнэ.

— Мүнөө үень хэды гектар тарян хадагдаа, хуряагдааб?

— Һүүлэй мэдээгээр 3500 гаран гектарай ургаса унагаагдаа. 2000 шахуу гектарта баал сохигдоо. Үшөө 1000 гектар тарян сэхэ хуряагдаба. Тоогууд дээрэмнай хамта 40 шахуу мянган центнер ороохон буунхай. Ехэнхи тараанай хүсэд эдеэшэһэн дээрэһээнь саашадаа тэрэнээ комбайнаар сэхэ хуряахамнай. Тиигэжэ сентябриин 15—16 болотор бүхы ургаса хуряажа абаха зорилго табигданхай гээшэ,— гэнэ ахамад агроном.

Ургаса хуряалга дээрэ хэд механизаторнуудай онсо шалгаржа ябаһан тухай һонирхоходомнай, парткомой секретарь П. Ц. Хайдапов социалис мүрысөөнэй һүүлэй табан хоногой бюллетень харуулба. Жэшээнь, нэгэдэхи бригадада түрүү комбайнернууд Д. Буянтуев, Ш. Рабданов, В. Лумбунов, Б. Байнганов гэгшэд тус тустаа 3—3,5 мянган центнер таряа сохёод эрхимлэжэ ябана. Түхэмэй бригадада бэрхэ комбайнернууд Б. Лудупов, А. Цыренжапов, Д. Раднаев гэгшэд һайнаар хүдэлнэ. Таряа зөөлгэдэ автомашинын жолоошод Б. Дашиев, С. Нимацыденов, Г. Лхасарунов болон бусад шалгарна.

М. НАМЖИЛОВ.

Сэлэнгын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Таряа хуряалга түлэг дундаа. 2. Түрүү комбайнер В. Байнганов. 3. Түрүүшынгээ жэлдэ комбайнер болоһон залуу механизатор Д. Лхасарунов, таряа зөөдэг автомобилиин жолоошон Б. Дашиев.

Авторай фотонууд.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ЭМХИТЭЙГЭЭР, ГУРИМТАЙГААР

Республика дотор таряа хуряалга үдэрһөө үдэртэ үргэдэжэ байнхай. Сагай уларилай тогтууритай, һайн байһан дээрэһээнь зарим районууд энэ харюусалгатай хаһаяа эртүүр эхилжэ, мүнөө түгэс эршэдээ оробо. Байгша оной сентябриин нэгэнэй мэдээгээр Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын районуудай ажахынууд бүхы тарялангайнгаа ургасын тэн хахадыснь унагааһан байха юм.

Үнгэрһэн долоон хоногой туршада Хяагтын, Сэлэнгын, Баргажанай районуудай таряа хуряалгаяа түргэдхэжэ, зарим тэды амжалта туйлахадань, харин Яруунын, Хэжэнгын районуудай колхоз, совхозууд энэ хүдэлмэриеэ ехэл унжагайрууланхай.

Мүнөөдэрэй байдалаар республикын районуудай ажахынуудай тарялан дээрэ унагаагдаһан ургасын гурбанай хоёр хубинь сохигдоогүй баалдаа хэбтэнэ. Илангаяа Яруунын, Ивалгын болон бусад районуудай колхоз, совхозуудта сохигдожо хуряагдаагүй тарян поли дээрэ ехээр үлэнхэй.

Һүүлэй мэдээгээр республика дотор 301 гектарта хартаабха малтагдаа гэхэ гү, али түсэб оройдоол 3 процент бэелүүлэгдээ. Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын районуудай хартаабхашад бэшэнһээ ехээр хартаабхаяа малтаһан байба.

Мүнөө үедэ районуудай ажахынууд овощ, олон жэлэй ногооной үрэһэ суглуулха хүдэлмэреэ һаянһайл эхилбэ. Намарай паар хахалха хүдэлмэри ажахы бүхэндэ үргэнөөр ябуулагдажа захаланхай. Сентябриин нэгэнэй байдалаар бүхыдөө 26.651 гектарта паар бэлдэгдээ гэхэ гү, али түсэб 20 процентдэ хүргэгдэбэ. Саашадаа республикын тарияашад, хартаабхашад, овощ ургуулагшад, механизаторнууд намарай эдэ бүхы хүдэлмэреэ үргэдхэхэ, тэрэнэй түлөө тэмсэхэ уялгатай.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДТА ОРООҺО ТАРЯА ХУРЯАЛГЫН, НАМАРАЙ ПААР ХАХАЛАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ
1986 оной сентябриин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	Ороохото ургамалнууд: Сабшагдаһаниинь	Ороохото ургамалнууд: Сохигдоһониинь	намарай паар
Баргажанай	42	47	6
Баунтын	—	—	—
Бэшүүрэй	35	57	18
Зэдын	59	51	16
Яруунын	14	12	11
Загарайн	25	61	9
Захааминай	46	36	48
Ивалгын	40	18	17
Кабанскын	51	40	38
Хэжэнгын	19	15	6
Хурамхаанай	22	50	13
Хяагтын	42	22	4
Мухар-Шэбэрэй	55	32	34
Ахын	—	—	—
Прибайкалиин	35	31	34
Хойто-Байгалай	—	—	—
Сэлэнгын	39	20	—
Тарбагатайн	22	49	40
Түнхэнэй	20	10	11
Хориин	36	16	15
Республика бүхыдөө	38	37	20

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАХА ХЭРЭГТЭЙ

Хүдөө нютагаймнай ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ дүүрэнтэжэ, ажахы бүхэндэ таряа хуряалга түлэг ябажа байна. Байгша оной сентябриин 1-нэй байдалаар 440.494 тонно үбһэн бэлэдхэгдээд байба, энэнь түсэбэй 97 процент болоно. 237.439 тонно сенаж дарагдажа, түсэб 106 процент дүүргэгдээ. Силос дараха хүдэлмэри үшөө үргэлжэлһөөр. Һүүлшын мэдээсэлэй ёһоор бүхыдөө 501.123 тонно силос бэлэдхэгдээд байгаа, түсэбэй дүүргэлтэ оройдоо 53 процентдэ хүргэгдэбэ. 50.446 тонно ногооной гурил татагдаа, түсэб 96 процент дүүргэгдээд байба. Республикын 12 район үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө үлүүлээ. Зарим районуудай колхоз, совхозуудай түсэб, даабаринуудаа дүүргэжэ байхада, Зэдын районой ажахынууд үбһэ бэлэдхэлгээ 78 процент, Ахын районойхид миин лэ 50 процентдэ хүргөөд байна. Бэшүүрэй, Захааминай, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй районууд сенаж дараха түсэбөө дүүргээгүй байһаар. Силос бэлэдхэлгээр Баргажанай, Загарайн, Кабанскын, Хэжэнгын, Хяагтын, Тарбагатайн районуудай ажахынууд түсэбөө хахадлаашьегүй.

Эдэ бүхы бэлэдхэгдэһэн янза бүриин тэжээлые нэгэ условно малда мүнөө хэды шэнээн хүртэнэ гээшэб гэбэл, иимэрхүү байдал харагдана. Нэгэ условно малда гон ехэ тэжээлэй единицэ ноосэлһэн районуудай тоодо: Прибайкалиин (13 центнер), Кабанскын (11,9 центнер), Загарайн (11,4 центнер), Тарбагатайн (10,7 центнер), Ивалгын (10,2 центнер) районууд ороно. Эдэнэрэй тэды шэнээниие бэлэдхээд байхадань, Ахын район оройдоол 0.9 центнер, Захааминай район — 5, Хойто-Байгалай — 5,4, Хурамхаанай район — 5,5 центнер тэжээлэй единицэ ноосэлөө. Эдэ тоо, баримтанууд тэжээл бэлэдхэгшэдтэ хүдэлмэриингээ эршэ шангадхаха эрилтэ табина.

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУДТА МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ
1986 оной сентябриин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Районууд	үбһэн	сенаж	силос	ногооной гурил
Баргажанай	120	197	37	79
Баунтын	100	—	213	—
Бэшүүрэй	107	67	79	85
Зэдын	78	105	85	105
Яруунын	85	107	60	114
Загарайн	105	139	49	59
Захааминай	83	77	100.2	116
Ивалгын	110	142	78	89
Кабанскын	114	112	97	118
Хэжэнгын	102	96	36	97
Хурамхаанай	100	71	58	105
Хяагтын	112	134	45	99
Мухар-Шэбэрэй	97	79	·75	77
Ахын	50	—	—	—
Прибайкалиин	114	102	92	82
Хойто-Байгалай	116	—	65	57
Сэлэнгын	86	118	58	93
Тарбагатайн	118	118	95	108
Түнхэнэй	84	103	103	129
Хориин	96	99	61	128
Республика бүхыдөө	97	106	72	96

ТАСС

ШЭНЭ ҺОНИН

АРАДАЙ БААТАРШАЛГАДА ТАБИГДАХА ПАМЯТНИК

Москвадахи Поклонно хада дээрэ табигдаха Илалтын хүшөөгэй гол монументын эскизэй эрхим һайн проект зохёолгын Бүхэсоюзна нээмэл конкурс 1986 оной сентябриин 1-һээ декабриин 30 хүрэтэр үнгэргэгдэжэ байна. СССР-эй Соёлой министерство, СССР-эй Уран бүтээлэй академи, СССР-эй Уран зураашадай холбоон ба СССР-эй Архитекторнүүдэй холбоон тус конкурсые соносхоһон.

1941—1945 онуудта болоһон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда манай Эхэ ороной бэеэ даанхай байдалые аршалан хамгаалһан ба фашизмын дарлалтаһаа дэлхэйн арадуудые абарһан совет арадай, тэрэнэй армиин Бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтые алдаршуулан мүнхэжүүлгэдэ энэ памятник бодхоогдохо байна.

Монументальна искусствын хэрэгсэлнүүдээр Илалтын баяр ёһололой темэ, фронт болон тылдэ арадай баатаршалга, фашизмые бута сохилгодо Коммунис партиин хүтэлбэриин ба элсүүлхы үүргэ дэлгэрэнгыгээр харуулагдаха юм. Конкурсын эрилтын ёһоор, Илалтын памятнигай гол хүшөө хадаа үзэл бодолой гүн гүнзэгы удхатай, һүр жабхалантай ба гоё һайхан дүрэ зурагтай байха, совет монументальна искусствын һайн һайхан ёһо заншалнуудые зохёохы талаар саашань хүгжөөхэ ёһотой.

СССР-эй Уран бүтээлэй академиин президент Б. С. Угаров конкурсын жюриие толгойлно.

Конкурсын программа ба эрилтэнүүд «Советская культура» газетэдэ гүйсэд дүүрэнээр толилогдохо байна.

(ТАСС).

«АДМИРАЛ НАХИМОВ» ПАРОХОДОЙ УСАЛДА ОРОҺОН ШАЛТАГААНУУДЫЕ ХАРАЖА ҮЗЭХЭ ТАЛААР ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА КОМИССИҺАА

Абаралгын хүдэлмэринүүдые үнгэргэхын тулада далайн флодой министерствын, далайн-сэрэгэй Хара далайн флодой, граждан авиациин ба бусад албан зургаануудай хүсэнүүд болон хэрэгсэлнүүд элсүүлэн хэрэглэгдэжэ байна.

Абтаһан хэмжээнүүдэй ашаар 836 хүн абарагдаа. Хоуидолдо ороһон бүхы хүнүүдтэ хэрэгтэй туһаламжа үзүүлэгдээ. 29 хүн госпитальдо оруулагдаа. Ами наһаяа алдаһан 79 хүн уһан сооһоо гаргагдаа. Мүнөө дээрэ 319 хүн олдоодүй байһаар.

Бэдэрэлгэ-абаралгын хүдэлмэринүүд үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Правительственна комисси авариин болоһон газарта усалта ушаралай шалтагаануудые тодорхойлгын хүдэлмэри, бусад хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байна.

ШАГНАЛ

Партийна органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум КПСС-эй обкомой полит-гэгээрэлэй байшангай консультант Заикина Валентина Васильевнае Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХҮН БҮХЭНДЭ ОЙЛГОСОТОЙГООР

КПСС-эй XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха талаар хүдэлмэриие нарин сэмбын комбинадта, «БАМтоннельстрой» управлениин барилгын эмхинүүдтэ, Тимлюйн асбоцем-хэрэгсэлнүүдэй заводто, Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадта, Хориин, Бэшүүрэй, Сэлэнгын районуудай ажахынуудта һайнаар ябуулна. Эдэбхитэй бэрхэ агитаторнуудай дунда партиин XXVII съездын делегадууд: БАМ дээрэхи 18-дахи тоннельнэ отрядай бригадир Н. П. Дроваль, Холбоолжоной уурхайн экскаваторай машинист А. К. Шевченко, Хориин районой Үдын совхозой ахалагша хонишон Г. М. Бимбаев, «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй ательегэй оёдолшон Л. В. Зангеева гэгшэд, мүн Тимлюйн асбоцем-хэрэгсэлнүүдэй заводой машинист П. Г. Перевозников, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой фермые даагша И. С. Паньков, Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай цехэй начальник О. П. Калмынин болон бусадые нэрлэмээр.

Жэшээнь, КПСС-эй XXVII съездын делегат, агитатор Н. П. Дровалиин үгэнүүд хододоо хэрэгээр баталагдадаг байха юм. Бүри нёдондоной сентябрь, декабрь һарануудта бригадань тоннель малталгаар бүхэсоюзна хоёр рекорд тогтооһон байна. Съездын хүдэлхэ үедэ бригада 1986 оной түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ. Харин съездын һүүлээр болоһон суглаан дээрэ табан жэлэй хоёр жэлэй даабариие Агуу Октябриин 70 жэлэй ой хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри коллектив баталаа.

Хүн зондоо дүтэ байха, ойлгууламжын хүдэлмэри тодорхойгоор ябуулха гэһэн уряа доро «БАМтоннельстрой» управлениин 2-дохи автобазын агитаторнууд хүдэлдэг. Эдэнэр гол хүдэлмэриингөө талаар бэлэдхэл һайнтай, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха талаар горитой дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд болоно. Олонхидоо дээдэ ба тусхай дунда эрдэмтэйнүүд. Автобазын агитаторнууд хүн зонойнгоо һанал бодолнуудые, һонирхол хүсэлэнгүүдые һайн мэдэдэг, үгөөрөөшье, өөрынгөө жэшээгээршье тэдээндэ хүмүүжүүлхы нүлөө үзүүлжэ байдаг гээшэ.

Жэшээнь, автобазын моторно цехтэ ажалнай хүндэ, мүртэй оньһожоруулагданагүй, хүдэлмэриин газарта муухай гэжэ хүдэлмэришэд гомдодог байгаа. Цехэй агитаторнууд хүдэлмэриин газар бүхэндэ ариг сэбэр, гуримтай байхын түлөө заһабарилагшадай дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулжа захалһан, харин хүдэлмэришэдэй оруулһан дурадхалнуудые автобазын партбюро, захиргаанда дамжуулһан байна.

Хүдэлмэришэдэй табиһан асуудалнуудые шиидхэлгэдэ автобазын инженерно-техническэ албан, ВОИР-ай совет хабаадуулагдаа һэн. Хамтын оролдолгоор заһабарилгые оньһожоруулһан двигательнүүдэй стенд, монорельс, кран-балка, угаадаг машина гэхэ мэтэ тусхай түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон байгаа. Хүдэлмэриин газарта ариг сэбэрые сахихын түлөө харалга-конкурс цехтэ соносхогдожо, дүнгүүдынь ханын газетэдэ толилогдоо юм. Энээнэй ашаар үйлэдбэриин гурим сахилгын талаар цех автобаза соогоо эрхимлэһэн дээрэ тоологдоһон байна. Агитаторнууд М. Н. Левенских, В. А. Лебедевэй үүсхэлээр «Эб найрамдалай жасада зорюулагдаһан шинии рейс» гэһэн үүсхэл коллектив соо мүндэлөө һэн. Эдэ бүхы рейснүүд алмагдаһан түлишэ дээрэ хэгдэһэн байгаа.

Тимлюйн асбоцементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой агитаторнуудай туһаламжаар предприятиие һэльбэн шэнэдхэлгэ ба техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлгэ хэгдэһэн, үйлэдбэриингөө талмайнуудые нэмээнгүйгөөр долгитоһон шифер гаргаха шэнэ лини табигдаһан, ажалые эмхидхэлгэ болон технологидо хубилалтанууд оруулагдаһан байна. Энээнэй ашаар имагтал үнгэрэгшэ табан жэлдэ ажалай бүтээсэ 37 процент дээшэлээ юм.

Республикымнай үйлэдбэридэ хүдэлдэг агитаторнуудай 58 процентнь коммунистнууд болон партиин гэшүүндэ кандидадууд болоно. Железнодорожно, Хойто-Байгалай, Бэшүүрэй районуудта бригадын бүридэлдэ үйлэдбэриин шиидхэхы участогуудта агитаторнуудай 70 процентнь ажаллана. Гэхэ зуура зарим районуудта агитаторнуудаар ажалша коллективуудтэ хүдэлдэггүй зон— инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд томилогдодог гээшэ. Иимэ байдалые эрид усадхаха хэрэгтэй. Үйлэдбэриин шата бүхэнэй агитатор заабол тэрэл коллектив соогоо хүдэлхэ ёһотой.

Бригадирнуудые агитационно хүдэлмэридэ хабаадуулха шухала. Мүнөөнэй байдалаар агитаторнуудай имагтал 13 процентнь бригадирнууд болоно. Харин үнэн дээрээ бригадир даадаг коллективэйнгээ гэшүүн бүхэндэ онсо ехэ нүлөө үзүүлхэ аргатай байдаг шуу.

Тус хүнүүдэй хүдэлмэри ябуулха талаар КПСС-эй Кабанскын райкомдо ноосэлэгдэһэн дүй дүршэлые анхармаар. Эндэ ажалай эхин шата бүхэндэ агитаторнууд хүдэлдэг. Энээнэй ашаар бүрил олон хүнүүдтэй тусгаар зорюулагдаһан хүдэлмэри ябуулагдана ха юм.

«Ажалай журамда — коллективэй гаранти» гэһэн хүдэлөөн үнэн сэхэ хүнүүдые урмашуулха, журамгүйшүүлые хэһээхэ талаар горитой арга боломжонуудые нээнхэй. Тэрэнэй үүсхэлшэдынь гэбэл, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, «Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, «БАМтоннельстрой» управлениин барилгын эмхинүүд болоно. Мүнөө энэ уряа доро республикадамнай мянга гаран бригада, фермэ, участок болон цехүүд ажаллажа байнхай.

Тэдэнэй тоодо Селенгинскын ЦКК-гай хиналта-хэмжэлгын приборнууд болон аппарадуудай цехэй коллектив ородог гээшэ.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин бодомжотойгоор ябуулагдаһанай ашаар энэ коллективэй гэшүүд «Нэгэ хүн бултанай түлөө, булта нэгэнэй түлөө» гэһэн ёһо гурим баримталдаг болонхой. Эндэхи хүн бүхэн юундэ иимэ харюусалгатай байнаб гэхэдэ, техникээ муугаар заһабарилаа, харууһалаа һаа, журам эбдээ һаа, ажалайнь түлөөһэн доошоо орохо, мүнгэн шангуудһаа хаһагдаха болоно ха юм. Иимэ хэмжээнүүдые хараалһан уялганууды абахадаа, хүн бүхэн журамгүйшүүлдэ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг болоно гээшэ. Мүнөө тус коллективэй гэшүүдэй 97 процентнь ажалдаашье, ажабайдалдаашье эрхим журам харуулхын түлөө үгэеэ үгэнхэй. Цехэй агитаторнууд Ю. Е. Ерменов, О. П. Калмынин, Д. П. Михайлов, Л. И. Корытов иимэ ёһо гуримые хүгжөөн дэлгэрүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Тэдэнэй оролдолгоор энэ цехтэ гурбадахи жэлээ ажалай журам эбдэхэ ушарнууд үзэгдэнэгүй, табан бригадануудай дүрбэндэнь «Болбосорол һайнтай үйлэдбэриин коллектив» гэһэн нэгэ зэргэ олгогдоо.

Гэхэтэй хамта зарим агитаторнуудай эдэбхигүй һулаар хүдэлхэ ушарнууд үшөөл дайралдаһаар. Юундэб гэхэдэ, партийна организацинууд тэдэнэй хүдэлмэриие ёһоор хүтэлбэрилнэгүй ха юм. Иимэ байдал усадхахын, эдэбхи түгэс агитколлектив байгуулхын тула агитаторнуудта мэдээсэл, заабари агитаторнуудта партийна организацинууд гуримшуулха ёһотой.

Тодорхойлбол, цехэй партийна организациин, мүн бүридэлдөө цехэй организацигүй эхин парторганизациин бюро (секретарь) агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэтэй хамта һарадаа нэгэ дахинһаа үсөөн бэшээр, хэрэгтэй һаань, бүри олооршье тиимэ мэдээсэл, заабари агитаторнуудта үгтэхэ болоно.

Агитаторнуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые, ажалшадай тэдээндэ табидаг асуудалнуудые согсолгодо анхарал хандуулха хэрэгтэй. Согсолһоной удаа дүнгүүдыень парткомдо (эхин организациин бюродо) дамжуулха шухала. Юрэдөөл, ажалшадай асуудал, дурадхалнууд харюугүй үлэхэ ёһогүй. Цехүүдэй агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые һарадаа нэгэ удаа суглуулжа, хүдэлмэриинь дүнгүүдые согсолхо, зүбшэл заабари үгэхэ хэрэгтэй. Политическэ гэгээрэлэй кабинедүүдтэ тоо мэдээнэй түбүүд, аман үгын агитациин методическа булангууд байгуулагдаха ёһотой.

Эдэ мэтээр лэ агитаторнуудай ябуулдаг хүдэлмэри ажалша коллективүүдэй эрхилдэг хэрэгүүдтэ улам дүтэ боложо, никтын-ойлгууламжын хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлхэ зэргэтэй.

М. ЖАРКОВ,
КПСС-эй обкомой инструктор.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ …

У К А З

ТҮСЭБЛЭЛГЫН ОРГАНУУДАЙ ХҮДЭ… СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР …

Ороной экономическа болон социал… лэхэ хэрэгтэ түйлаһан амжалтануудайнь, … бан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бэел… элсүүлһэнэйнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР…

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОР…

Бортожинова Клавдия Кузьминичнае — … Госпланай ахалагша экономист.

СССР-эй Верховно Сов…
Түрүүлэ…

СССР-эй Верховно Сов…
Секретарь Т. …

Москва, Кремль.
1986 оной августын 8.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ …

У К А …

ГОЛ МҮРЭНЭЙ ТРАНСПОРТЫН ПРЕДП… ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШ… ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ… ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДА… ХА ТУХАЙ

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ д… социалис уялгануудые бэелүүлгэдэ түйла… түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ…

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОР…

Бородулин Виктор Тимофеевичые — У… рэнэй портын начальник,

Лиханов Гавриил Васильевичые — «М… лоходой капитан-механигай туһалагша, х… Сэлэнгын техническэ участогай харгы … мастер.

«АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ША…

Петров Владимир Матвеевичые — «Т… капитан-механигай туһалагша.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨ…

Побокова Людмила Николаевнае — 16. … лагша наймаалагша.

СССР-эй Верховно Сов…
Түрүүлэ…

СССР-эй Верховно Сов…
Секретарь Т. …

Москва, Кремль.
1986 оной августын 14.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

ХОНИШОН НЭРЭЕЭ СУУРХУУЛНА

Һүүлэй жэлнүүдтэ хура бороотой байжа, Ухаа-Үбэрэй тала дайда эртээнһээ ногоорон харагдадаг болонхой. Эндэ хонин мал байрлуулхада, одоол зохид газар гэжэ үни углаа тоологдодог юм. Ивалгын совхоз-техникумэй дүй дүршэлтэй хонишодой нэгэн Б. Ц. Тогочиевэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид Ухаа-Үбэртэ арбаад жэлэй туршада эхэ хонидые харууһална.

Бимба Цыдинович хара багаһаа машина, техникэдэ дуратай бэлэй. Аха нүхэдөө дахажа, трактор эгтые жолоодохо хүсэлтэйгөөр үшөө табаад онуудай эхеэр районой түб һууриин Ивалгада богони болзортой курсада һуража гараһан юм. Тэрэ гэһээр хорёод жэлэй хугасаада түрэл нютагтаа механизатораар ажаллаа. Даажа абаһан хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө, оролдосо ехэтэйгээр хандадаг һэн тула нютагайхидайнгаа дунда хүндэтэй, хододоо түрүү механизаторнуудай зэргэдэ ябалсаа.

Нэгэтэ үдэшэ гэртээ орой болотор хөөрэлдэжэ һууһанайнгаа удаа һамганиинь — Софья Жаповна, нүхэртөө хандажа, иигэжэ хэлээ бэлэй:

— Үхибүүднайшье томохонууд боложо байна. Ажалтай болоо һаамни һайн байгаа. Бидэ хоёр мал дээрэ гаража хүдэлөө һаамнай яахаб? Даб дээрээ буруунуудые харууһалха хүнүүд хэрэгтэй гэлсэнэ. Эндэхэнэ һууринаймнай дэргэдэ ха юм даа...

Үнинэй механизатор маргабашье, бодожо үзэхэб гээд нүхэрэйнгөө һанаае тиихэдэ амаруулаа һэн. Хойто үдэрнүүдтэнь нилээд бодомжолһонойнгоо удаа эбэртэ бодо малай гүүртые даажа абаха гэжэ шиидээ бэлэй. Зуу холо гаран буруунуудые харууһалхада түрүүшын үедэ хүшэрхэн һэн. Малые яажа зүбөөр эдеэлүүлхэб, харууһалхаб гээд ажахын мэргэжэлтэдтэ, дүй дүршэлтэй нүхэдтөө нилээд хандаһан байха. Эндэ дүрбэн жэлэй туршада хүдэлжэ, нилээд дүршөөд байхадань, ажахын хүтэлбэрилэгшэд эхэ хонидой отарые даажа абахыень Тогочиевтанда дурадхаһан юм. Тиигэжэ 1979 оной хабар тэдэнэр иишэ зөөжэ ерээ бэлэй. Аягангын хангалтама тала дайдаар хонин һүрэгөө адуулан ябахада зохид лэ һааб даа. Тэрэд хонишод ерэхэ жэлэй үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэхэ, үбһэ тэжээл нөөсэлхэ, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгые наринаар үнгэргэхэ асуудалнуудта үдэр бүриин анхарал хандуулжа эхилээ. Тиин тэдэнэр түрүүшынгээ үбэлжэлгэдэ муу бэшэ бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ һэн. Хойто жэлынь зуун хонин бүриһөө 92 хурьга абажа, түсэб даабариа, абаһан социалис уялгаяа дүүргэһэндээ, урмашаа бэлэй. Хонин ажалдаа дүршэлтэй боложо эхилһэн хонишод удаадахи жэлнүүдтэ хонин бүриһөө хурьга абаха зорилго урдаа табяа һэн. Тиигэжэ тэдэнэр жэл бүри «зуутанай» тоодо оролсодог болонхой. Тус отарын хонидһоо нооһоншье ехээр абтадаг болоо. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө 4,1 килограмм нооһон хайшалагдаһан байна.

Түрүү хонишон Б. Ц. Тогочиевтай уулзажа, ажал хэрэгүүдээрнь һонирхоходомнай, тэрэ иигэжэ харюусаа бэлэй.

— Манда ажалай нюусашье гэжэ юун байхаб даа. Хэжэ ябаһан хүдэлмэридөө оролдосотойгоор, хандажа, ушарһан бэрхэшээлнүүдээ зүрхэсэнгүйгөөр дабажа гарахадал, амжалта түйлагдана гэхэ байнаб. Хонин ажалда нэн түрүүн анхаралаа ехээр хандуулха юумэн гэхэдэ: малые зүбөөр харууһалжа, хүшэ шадалыень һайжаруулга юм ааб даа. Тиин бидэ хүйтэрхэ үе болотор намаржаанда байжа, хонидоо тобиржуулдаг гуримтайбди. Тобир тарган эхэ хонид богони болзорто искусственна аргаар үрэжүүлэгдэдэг. Бидэ энэ харюусалгатай хаһые сентябриин арбаадаар эхилдэг заншалтайбди. Манда даалгагдаһан арбаад гаран гектар таряаланһаа үндэр ургаса хуряажа абахын түлөө оролдодог, мүн хонидтоо силос эдюулдэгбди. Юрэдөө, тэжээл ехээр нөөсэлхын түлөө анхаралаа хандуулдаг гээшэбди. Хото хорёомнай хуушарһан юм, саг болзортонь наг шэбхэһээнь сэбэрлэжэ, ходо гуримтай байлгахые оролдодогбди.

Тогочиевтан 9 үхибүүтэй. Владимир, Василий хүбүүдынь аба, эжытээ хүдэлдэг Гэртэхинээрээ суг ажаллажа, хонин ажалда дүй дүршэлтэй болоһон Валя басаганиинь Александр нүхэртэеэ һубай хонидые даажа абаад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байнхай.

Хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ажалай үндэр амжалта түйладаг Софья Жаповна, Бимба Цыденович Тогочиевтан арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө шармайн оролдожо ябанхай.

С. РИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Ц. Тогочиев.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Яруунын районой ажахынуудай һаалиин фермэнүүдэй, һүнэй комплекснуудай коллективүүд һү үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха байгша онойнгоо юһэн һарын түсэбые болзорһоо урид-

УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

шалан дүүргэһэнээ баяртайгаар мэдүүлбэ. Тодорхойлбол, районой ажахынууд энэ хугасаа соо бүхыдөө 21 мянган центнер һү гүрэндэ тушааха түсэбөө 30 центнерээр үлүүлээ юм. Хараалагдаһан даабаряа урагшатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ «Комсомольский», Инсэнгын, Нарһатын, Яруунын совхозуудай, «Коммунизм», «Победа» колхозуудай һаалишад горитойхон хубитаяа оруулаа.

Зунай бэлшээриин зуун үдэрэй туршада үнеэн бүриһөө 850—1000 килограммһаа бага бэшэ һү һаахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан коллективүүдэй дундаһаа «Победа» колхозой Хангирай, «Комсомольский» совхозой Эрьгын, Нарһатын совхозой Шулуун-Баазын һаалиин фермэнүүдэй һаалишад онсо шалгарна. Сагаан эдеэ элбэгээр үйлэдбэрилхээр дэлгэрһэн ажалай тэмсэлдэ «Победа» колхозой һаалишад Х. М. Митыпова, Д. С. Нимбуева, С. Л. Будаева, Нарһатын совхозой Д-Ж. Ширапова, «Комсомольский» совхозой Л. А. Бубеева гэгшэд эрхимлэжэ, олоной магтаалда хүртэнэ. Эдэ нүхэдэй жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 килограмм һү һааһан байха юм.

М. ЦЫБИКОВ,
КПСС-эй Яруунын райкомой хүдөө ажахын таһагые даагша.

НАМАРАЙ ПААР

Ерэхэ жэлэйнгээ ургасада һаналаа табижа, манай Байгалай ОПХ-гай механизаторнууд намарай эртын паар түлэг хахалжа байна.

Ажахын үнинэй механизатор М. Н. Залуцкиин звено силосэй ургамалнуудай хуряагдаһан газарта культиваци хэнэ. Эндэ тракторист нар Александр Житихин, мүн залуушуул Сергей Москвитин, Александр Угрюмов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэжэ хүдэлнэ.

Тимлюйн отделенидэ мүнөө 450 гектарта намарай паар бэлдэгдэбэ. Энэ жэлдэ ургасаяа хуряахатаяа хамта шадаал һаа, ехэ газарта —5 мянга шахуу гектарта намарай паар хахалха, элдүүрилхэ зорилготойбди. Энэ хүдэлмэриие октябриин 1 болотор дүүргэхэ ёһотойбди.

И. АЛЕНИЧЕВ,
ажахын ахамад агроном.
Кабанскын район.

ҺОНИРХОМО

Буряадай номой хэблэлээр Г. И. Шигинэй бэшэһэн «Овощ индустриальна технологёор ургуулха» гэһэн ном хэблэгдэн гаража, номой магазинуудта тараагдаба. Номой автор, Загарайн районой Онохойн совхозой овощ ургуулагшадай цехэй начальник Галина Ивановна Шигина огородшодойнгоо ажал, дүй дүршэл тухай хөөрэхэһөө гадна овощой ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса ургуулха онол аргануд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ.

Онохойн совхоз 1981 онһоо хойшо овощ, һү үйлэдбэрилхээр мэргэжэһэн ажахы юм. Тиимэһээ огородой ургамалнууд эндэ индустриальна технологёор таригдадаг байна.

Дурсагдагша брошюра худалдажа абабал, овощ ургуулха һалбарияа мэргэжэлүүлжэ томодхохо онол аргануудтай уншагшад танилсаха болоно.

А. ЯБИДУЕВ.

Газетын штатнабэшэ фотокорреспонде… гаһан зураг дээрэ КПСС-эй гэшүүн Тро… ХЕЕВЫЕ харанат. Тэрэ республикын … Д. Н. Цыденовэй бригадада хүдэлдэг, … гын 834-дэхи поездэдо модошо дархан-… жэ эхилһээрнь 15 жэл үнгэрбэ. Комму… ник, социалис мүрысөөндэ хэдэн дахин … шалгарһанай түлөө» гэһэн медаляар ша…

АГИТАТОР, ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

КПСС ТОО, БАРИМТАНУУДАЙ ТОЛИ СОО

Ажабайдалай бүхы һалбаринуудта хабсатай үндэһэн шухала хубилалтанууд орон доторнай боложо байна. Совет обществын политическэ ба сэдьхэл бодолой манлай, тэрэнэй хүтэлбэрилхы болон шэглүүлхы хүсэн — Коммунис парти хадаа эдэнэй үүсхэлшэн, эмхидхэгшэ болоно. Эхэ оронойнгоо хуби заяанай түлөө, социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха талаар зохёогдоһон стратегическэ хараа шэглэлые бэелүүлхын түлөө тэрэ түүхэтэ харюусалгатай юм.

Үе сагые, ажабайдалай һүдэлай сохисые һайнаар мэдэрдэг, олониитын гүн дунда ябадаг, үе сагай эрилтэнүүдые хараада абажа, обществые хүтэлбэрилгын онол аргануудые шэнэдхэн хубилгадаг байһаараа парти хүсэтэй юм гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Гэхэтэй хамта хэрбээ тэрэ өөрөө таһалгаряагүйгөөр хүгжөөгдэхэдөө, нарижуулан һайжаруулагдахадаа, парти шэнэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха байна. Үнгэрһэн табан жэлэй хугасаа соо, тодорхойлбол, XXVI (1981 он) болон XXVII (1986 он) съезднүүдэй хоорондохи үедэ, партиин хүгжэлтэ тухай КПСС-эй ЦК-гай Эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагай бэлдэһэн баримта мэдээнүүд эдэ бүгэдые элирхэйлэн гэршэлнэ.

ПАРТИИН ХҮСЭН

Парти ниитын хүгжэлтэдэ нүлөөлхэ бата найдамтай эрхэ нүхэсэлнүүдтэй юм гэжэ ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум шэнэдхэн хубилалгада КПСС-эй бэелүүлдэг үүргэ болон зорилгонуудые элирхэйлэн харуулхадаа тэмдэглээ һэн. «Эмхиин теори ба политика, үзэл сурталнууд болон хүсэн, үйлэдбэри дээрэ, хүтэлбэрилгэдэ, эрдэм, техникэдэ, соёл культурада хүдэлдэг олон миллион коммунистнууд — партиин асари ехэ хүсэн иимэл даа»,— гэжэ М. С. Горбачев элидхэл соогоо тэмдэглэбэ.

Коммунистнууд, тэдэнэй тоо, бүридэл болон тааруулан табилга хадаа энэ хүсэнэй шухала хубинь болоно. Партиин зэргэнүүдые олошоруулха, тэрэнэй бүридэлые шанарай талаарнь һайжаруулха тухай парти түрүүшын үдэрһөө хойшо гол анхаралаа хандуулдаг гээшэ. XXVII съездын урда тээхэнэ парти дотор 19.037.946 коммунист тоологдожо байгаа. Энэнь XXIV съездын (1971 оной март) урда тээхитэй сэсуулбал, 4,6 миллионоор, табан жэлэй урда тээхитэй жэшэбэл, 1 миллион 557 мянгаар гэхэ гү, али 8,9 процентээр олон болоно.

Үнгэрһэн табан жэлдэ жэл бүри дунда зэргээр 661 мянган хүн партиин гэшүүндэ кандидадаар, харин 628 мянган хүн КПСС-эй гэшүүнээр абтаһан байгаа. Ороной ехэ зоной дунда коммунистнуудай ниитэ хэмжээн олошорһон байха юм. Табан жэлэй хугасаа соо тэрэ 0,4 процентээр ургажа, мүнөө 9,7 процентдэ хүрөө. 18 хүрэтэр болон тэрээнһээ дээшэ наһанай оронойнмнай арбадахи эрхэтэн бүхэн коммунист юм.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД ГОЛ ҺУУРИ ЭЗЭЛНЭ

Парти ниитын ажабайдалай элдэб талада үүргэ нүлөөгөө улам дээшэлүүлнэ. Эгээл тиимэһээ хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай болон интеллигенциин эрхим түрүү түлөөлэгшэд тэрэнэй зэргэдэ ороно. Тиихэдэ партиин Программа соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнхэй: «Тэрэнэй социальна бүридэлдэ хүдэлмэришэд гол һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ КПСС тоолоно».

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада партиин гэшүүндэ кандидадуудай дунда хүдэлмэришэд 59,4 процент болоһон байгаа. Энэнь урда урдын жэлнүүдэйхиһээ дээшээ байна. Зүгөөр индустриальна талаараа хүгжэнги областьнуудай партийна организацинуудта энэ үрэ дүнгынь 65—70, мүн тэрээнһээшье дээшэ процент болодог. Материальна үйлэдбэриин гол мэргэжэлнүүдэй, нэн түрүүн тэрэнэй үндэһэ һуури табидаг һалбаринуудай хүдэлмэришэд энэ нэмэлтэдэ горитой һуури эзэлнэ бшуу.

Табан жэлэй хугасаа соо хүдэлмэришэн ангиин 1 миллион 659 мянган түлөөлэгшэ партиин зэргэдэ ороһон байна. Мүнөө КПСС-тэ тэдэнэй тоо 8 миллион 552 мянган хүн болонхой. Хүдэлмэришэдэй ниитэ хэмжээн 1,6 процентээр ургажа, коммунистнуудай ниитэ тоогой 45 процентдэ хүрөө. Коммунистнуудтаряашадай тоо мүн лэ ургаба. Тэдэнэй тоо 2.248.166 гэхэ гү, али партиин бүридэлэй 11,8 процент болоо. Хүдэлмэришэд болон колхознигууд коммунистнуудай ехэнхи хубинь болоно — 56,8 процент.

Шэнээр орогшодой гурбанай нэгэ шахуу хубинь алба хаагшад юм. Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхажа байдаг, шэнэ техникэ, технологи нэбтэрүүлдэг мэргэжэлтэдтэ, эрдэм ухаанай ажал ябуулагшадта парти анхаралаа ехээр хандуулна. Табан жэлэй хугасаа соо коммунистнууд-алба хаагшадай тоо 567 мянгаар олошоржо, энэ жэлэй эхиндэ 8.204.433 хүн болоһон байгаа. Энэнь партиин бүридэлэй 43,2 процент болоно. Онсо юумэниинь юуб гэхэдэ, энэ категориин партиецуудай дүрбэнэй гурба шахуу хубинь инженернүүд, агрономууд, багшанар, врачнууд, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд, литература болон искусствын ажал ябуулагшад юм.

ЗАЛУУШУУЛ БА ЭХЭНЭРНҮҮД ОЛООРОО ОРОНО

Партиин мүнөөнэй байдалда ба ерээдүйдэ залуушуул онсо шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Эгээл тиимэһээ залуушуулые партида абалгада онсо анхарал хандуулагдана. Һүүлэй арбан жэлэй туршада партида абтаһан хүнүүдэй дүрбэнэй гурба шахуу хубинь комсомолоор дамжажа ороһон байгаа. Табанай дүрбэн хүниинь 30 хүрэтэр наһанай юм. Мүнөө парти дотор иимэ наһанай коммунистнуудай тоо 3 миллион 350 мянган гэхэ гү, али ниитэ бүридэлэй 17,6 процентнь болоно.

Парти дотор эхэнэрнүүд хэлбэришэгүйгөөр олошорно. Һүүлэй жэлнүүдтэ партида ороһон хүнүүдэй дунда тэдэнэй хубита гурбанай нэгэ хубиһаа дээшэ гаранхай. Хэрбээ 1971 ондо партиин гэшүүдэй дунда 3,2 миллион эхэнэрнүүдэй тоологдолог һаань, харин энэ жэлэй эхиндэ тэдэнэй тоо 5.475.145-да хүрэһэн гэхэ гү, али бүридэлэйнь 28,8 процент болоһон байха юм.

Коммунистнуудай эрдэм мэдэсэдэ боложо байһан хубилалтанууд партиин бүридэлэй таһалгаряагүйгөөр һайжаруулагдажа байһые элирхэйлэн гэршэлнэ. Хэрбээ 1971 ондо дээдэ эрдэмтэй коммунистнуудай 2,8 миллион байгаа һаань, 1981 ондо тэдэнэй тоо 4,9 миллион болоһон, харин мүнөө 6 миллионһоо дээшэ гараһан байна. Энэнь бүхы коммунистнуудай 31,8 процент болоно. 8,5 миллион шахуу хүн дунда һургуулитай. Дүүрэн бэшэ дунда һургуулитай, эхин шатын эрдэм мэдэсэтэй коммунистнуудай тоо жэлһээ жэлдэ хорожо байнхай. Гэхэтэй хамта партиин гэшүүдэй дунда эрдэмтэдэй тоо улам ургана. Энэ жэлэй эхиндэ партиин гэшүүдэй дунда 239.581 эрдэмэй кандидат, 30.954 эрдэмэй доктор тоологдожо байгаа. Табан жэлэй хугасаа соо коммунистнууд-эрдэмтэдэй тоо нилээд ургаа.

Тэрэнэй олонациональна бүридэл КПСС-эй онсо шэнжэ мүн. Манай парти интернационалистнуудай пролетарска революционно эмхи болгогдожо мүндэлөө һэн. Ушар иимэһээ тэрэ иимээр лэ хүгжөөн бэхижүүлэгдэжэ байнхай. Союзна республикануудай бүхы компартинууд үндэһэн зоной түлөөлэгшэдһөө урган бэхижэжэ байна. 11,2 миллион ородууд, 3 миллионһоо дээшэ украинецууд, 726 мянган белорусууд, 465 мянган узбегүүд, 388 мянган казахууд партиин гэшүүд юм. Дүн хамта ород бэшэ үндэһэ яһатанай 8 миллион шахуу түлөөлэгшэд тоологдоно. Мүнөө КПСС манай ороной зуу гаран нацинууд ба арад үндэһэтэдэй эрхэтэдые зэргэнүүдтээ нэгэдүүлнэ.

ЗЭРГЭНҮҮДЭЙНГЭЭ АРЮУН СЭБЭР БАЙХЫН ТҮЛӨӨ

Гэшүүдэйнгээ политическэ, ажал хэрэгэй, үндэр ехэ шэнжэ шанартай байхынь түлөө, арюун һайхан сэдьхэл бодолтой, үнэн сэхэ, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа … байхынь түл… тэйгээр тэм… шаалда … али хара… нүүдһээ п… арюудхан … тэрэ ехэ … байна.

КПСС … жүүлдэг, … шэлүүлдэг … тавай эрил… на ёһо гур… руулагшадһ… хахасадаг б… нүүдтэ пар… нууд парти… журамые с… га эрилтэнүү… нэй ашаар … дын хоорон… мунистын н… лаһан гэмт… роогдоо. Г… шахуу хүн … һан байна. … 101 мянгай… дадууд КПС… таагүй. Юу… нэр залуу… бигдаһан … нүүдтэ таһ…

Гэшүүдэй… сэдьхэлэй, … далай түлө… шье эсэ… тэмсэхэ … XXVII съез… дээ һэн.

Дми…
АПН…

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛНУУД

...Й-ҺҮТЭЙ ТОСХОНДО

...ной Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой 2-дохи ...тосхон Зүй-һүтэйдэ 132 үрхэтэ айл ажа... гол харгынуудһаа холо оршодог, абаһаар ... үгы болохоёо гү, али доройтожо байһан ... һэн. Зүгөөр тэрэ тосхондо хүрөөд ...өөдөө һанамжатай болоод бусаа һэмди. ...раль соо архидалгагүй нютаг гээд сонос... ...эйдэ хүн зонтой ябуулагдадаг хүдэлмэри ...жээ, оноп арганалагдаж... онол арганууд улам баяжаа, ...үүсхэл бүри дээшэлээ. Энээн ту... ...хөөрэхэдөө, партиин XXVII съезд дээрэ ... зорилгонуудтай эдэ бүгэдэ таааралдана ...юм.

гаар амарха эрхэ байдалыень тогтоохо, тоонто нютагтаа дуратайгаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар горитой хэмжээнүүдые абанабди,— гэжэ сомоной Соведэй түрүүлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Үнэхөөрөөшье, Зүй-һүтэйдэ соёлой-спортивна комплекс амяраа бии болгогдонхой. 9 хүнһөө бүридэһэн Соведынь амаралтын үдэрэй штабай уялга мүн лэ дүүргэжэ, тосхон соо ябуулагдадаг бүхы үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ гэбэл багаханшье алдуу гарахагүй.

Нэн түрүүн элдэб кружогуудай ажал ябуулга эдэбхижүүлэгдээ. Мүнөө фото-хэрэгэй (хүтэлбэрилэгшэнь соёлой байшангай директор Р. Банзаракцаева), хатарай (һургуулиин директор Н. Санжиев), гар урлалай искусствын (барилгашан Д. Бадмаев), дуунай (багша Н. Замбалаева), уран үгын (соёлой байшангай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ С. Очирова), драматическа (библиотекарь Е. Нимаева) кружогууд эдэбхитэйгээр ажаллажа, олон зоной анхарал татана.

Гадна тосхоной спортивна ажабайдал яһала эдэбхижээ. Һургуулиин физкультурын багша В. Базаров, спортоор ниитын инструктор, МТФ-е даагша А. Эрдынеев болон бусадай ударидалга доро волейбол, баскетбол, теннис болон бусад зүйлнүүдээр һонирхолтой олон мүрысөөнүүд үнгэргэдэнэ, һорилгонууд хэгдэнэ.

Олон зоной хабаадалгатай хэмжээ ябуулганууд ходо үнгэргэгдэдэг болонхой юм. Жэшээлхэдэ, «Баабай, эжы, би— спортивна гэр бүлэ» гэһэн мүрысөөн заншалта болонхой. Иимэ мүрысөөнүүд яаһан хүхюунээр, сог залитайгаар үнгэрдэг, ямар олон зониие һонирхуулдаг, ашаг үрэ ехэтэй байдаг гээшэб! Тон һүүлшын мүрысөөндэ Доржиевтанай бүлэ илаа һэн. Энэ айлай эзэниинь совхозой хүдэлмэришэн, харин нүхэрынь хүүгэдэй саадай хүмүүжүүлэгшэ юм.

Бүгэдэ арадай һайндэрнүүдтэ зорюулагдажа, элдэб мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Онсолходо, Мартын 8-да тосхоной эхэнэрнүүд хоорондоо мүрысэхэдөө, яаһан һонирхолтой үргэн программаар хабаяа туршаа гээшэб!

Эдэ мүрысөөнүүдтэ дүрбэн команда хабаадалсаа. Совхозой, соёлой байшангай, «Юность» гэжэ һургуулиин комсоведэй командунууд волейболоор, баскетболоор, теннисээр, аргамжа таталгаар мүрысөө. Гадна уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд бэлиг шадабарияа харуулаа, эрхим эдеэ шаналгын, ханын һони гаргалгын, тон һайнаар олоной хабаадалгатай наада эмхидхэлгын конкурснууд үнгэргэгдеө. Хүхюутэйшье, туһатайшье байгаа гээд нютагай зон хэлсээ юм ха.

Апрель соо «Гүйлдэгшэдэй үдэр» эмхидхэгдэжэ, һургуулиин үхибүүдтэй хамта түрэлхидынь хабаадалсаа юм. Иимэ хэмжээ ябуулга түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэбэ. 48 наһатай тугалшан Сэсэгмаа Бимбаевна Ринчинова, һаалишад Долгор Сандановна Сандакова, Дулма Чойдоновна Санжиева болон бусад үхибүүдтээ хамта ерэжэ, элүүр энхын бодото охиндо «нэрбүүлээл» ёһотой.

Юрэдөө һү һаалиин фермын, хонишодой бригадануудай коллективүүдтэ иимэ хэмжээ ябуулгануудые ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтадаг байна. 55-тай Бато Чимитович Батуев, 45-тай Владимир Бадмацыбикович Бэмбаров болон бусад байгша оной февраль соо үнгэргэгдэһэн спартакиадада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Май һарын һайндэрнүүдэй үедэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй ерээ гаран команда хабаадалсажа, Зүй-һүтэй, Зүй-һүтэйгөөрөө хуу сугтаа һайндэрлөө хаш.

Эндэхи библиотекэдэ баһал һонирхолтой ажал ябуулагдана. Библиотекарь Елизавета Жамсарановна Нимаева өөрынгөө ажалда ехэ оролдосотойгоор хандахаһаа гадна, зохёохы ёһоор тэрэнээ үнгэргэдэг хүн байна. Даажа байһан библиотекэ соонь нютагай түүхэ зохёогдожо, энээндэ хабаатай материалнууд суглуулагдана. Олоной дунда литература дэлгэрүүлэн тарааха талаар горитой хүдэлмэри ябуулхадаа, түрэл буряад литературада онсо анхарал хандуулдаг байха юм. Мэдээжэ зохёолшодоор уулзалгануудые үнгэргэхын тулада эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Апрель соо Буряадай АССР-эй арадай поэтесса Цырен-Дулма Дондоковатай уулзалга болоо. Октябрь соо республикын арадай уран зохёолшо Цыденжап Жимбиевтэй, харин ерэхэ жэлэй февраль соо мэдээжэ уран зохёолшо Цырен Галановтай уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Тиигэдшье юрын лэ хүдөөгэй тус библиотекын дэргэдэ түрүү дүй дүршэлэй районой һургуулиин бии болгогдоһониинь зүйтэел байгаа ёһотой.

Зүй-һүтэйдэ эмхидхэгдэһэн үшөө нэгэ үйлэ хэрэг тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй ха. Энэ хадаа «Түрэл тосхоной һайндэр» болоно. Нэн түрүүн 7 хүнһөө бүридэһэн үйлсын комитет бии болгогдожо, түрэл тосхоноо болбосон түхэлтэй болголгын тусхай һара соносхоһон байна. Энэ хүдэлөөндэ тосхоной бүхы зон, хара багашуулһаа эхилээд, үндэр наһатан болотор эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиигэжэ бүхы палисаднигууд заһагдаа, үйлсэнүүд сэбэрлэгдээ, хүүгэдэй талмай түхеэрэгдээ, хэдэн зуугаад элдэб модон һуулгагдаа. Тиигээд лэ байгша оной июниин нэгэндэ «Түрэл тосхоной һайндэр» болоо. Үйлсэ бүхэн энэ үдэртэ тусхай бэлэдхэл хээ юм. Һонирхолтой юумэниинь гэхэдэ үйлсэ бүхэн рапорт баряа.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжада 1930-аад онуудта оройдоо 5 гэр байгаа юм ха. Харин мүнөө эндэ 55 эрэшүүл, 49 эхэнэрнүүд, 29 һурагшад, 15 һургуулида ороогүйшүүл, 9 пенсионер, 27 хүдэлмэришэд, 22 алба хаагшад ажаһуудаг юм. Эндэ ажаһуугшадай 3-ниинь студентнэр, 6-ниинь дээдэ һургуулитай, 16-ниинь тусхай дунда, 7-ниинь дунда эрдэмтэй зон юм. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болголгын тусхай һарын үе соо эндэ 7 воскресник үнгэргэгдөө, 9 шэнэ палисадник баригдаа, 4 уляаһан, акациин 25, үхэр нюдэнэй 17 һөөг, 7 зэрлиг яблоня таригдаа. «Жаргалтай бага наһан», «Манай үйлсын элитэ зон» гэһэн планшедүүд бэлдэгдээ юм ха. Иимэрхүү рапортнуудые бусадшье үйлсэнүүд гоёор шэмэглэн барюулаа юм.

Үйлсэ бүхэнэй түлөөлэгшэд эгээл амтатай эдеэ хоолой зүйл бэлдэжэ асархые, эрхим экскурсоводтой байхые, уран һайханай 5—5 һайн номер бэлдээд ерэхые оролдоо юм. Гадна гар урлалай элдэб зүйлнүүдые хэжэ, тэдэнэй худалдалга эмхидхэжэ, олоһон бүхы мүнгөө эб найрамдалай жасада дамжуулаа һэн.

Энэ һайндэрэй Хүүгэдые хамгаалалгын үдэртэ зорюулагдаһан хадань, үхибүүдые моридто һуулгажа ябуулалган болоо, эдиршүүлэй зурагуудай конкурс эмхидхэгдээ, хүүгэдэй наадanай талмай нээгдээ.

Тус һайндэртэ тосхоной бүхы зон хабаадалсаа гэхэдэ болоно. Жэшээлхэдэ, Набережна үйлсэдэ гол түлэб наһатай зон ажаһуудагшье һаа, тэдэнэр бултадаа һайндэртэ гараа. Тэдэнэрэй дунда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад, 1 эхэ-герой ябалсаһан байна. Иимэ һайндэрнүүд саашадаа заншалта болгогдохо юм.

— Мүнөө сагай ёһо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэнэ. Архидалгагүй түрүүшын түрэ үнгэргэгдөө. Түрүү һаалишан Еши Доржиевна Балдаковагай хүбүүн Юриин гэр бүлэ болоһон ушараар иимэ үйлэ хэрэг болоо һэн. Энээнһээ гадна айл болохо зониие бүридхэлгэ, армида үдэшэлгэ клуб соо үнгэргэгдэдэг болоо. Түрүүшын бураздаагай, таряашадай бүлэдэ залуушуулые оруулалгын һайндэрнүүд мүн лэ заншалта болоджо байна,— гээд Фаина Сергеевна Рябова хөөрөө һэн. — Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулагдан, бүхы хүдэлмэримнай мүнөө ябуулагдана. Архитекторнүүдые урижа, тосхоноо эрдэмэй ёһоор болбосон түхэлтэй болгохо замдаа түрүүшын алхам хэбэбди. Манай Зүй-һүтэйдэ парк бии болохо. Хото газарһаа хүдөө дутуугүй байха ёһотой гээд һанагшабди. Мүнөө тосхоноймнай зон сүлөө сагаа клуб, библиотекэ, спортивна зал соо улам дуратайгаар үнгэргэдэг болоно. Энэ талаар хүдэлмэриеэ улам эдэбхижүүлхэбди,—гэжэ Зүй-һүтэйн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ онсо тэмдэглээ һэн.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Библиотекарь Елизавета Жамсарановна Нимаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото-зураг.

Театр

ХУБИСХАЛАЙ ҺҮРӨӨТЭ ҮДЭРНҮҮД ТУХАЙ

Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай сценэ дээрэ театральна үнгэрэгшэ сезондо Г. Банщиковай «Комиссар» гэһэн балет Вс. Вишневскиин «Оптимистическая трагедия» гэһэн суута пьесын үндэһөөр табигдаа һэн. Хубисхалай геройнуудай, коммунистнуудай, шэнэ байдалай түлөө тэмсэлшэдэй образуудые сценэ дээрэ хараха хүсэлэнтэй байдагнай эли ааб даа.

Мүнөө үеын темые театрай литературын ехэ «захатанууд» сооһоо бэдэржэ олодогынь һайшаалтай. Энэ удаа драматургиин эрхим бүтээл балетнэ зүжэгэй эшэ үндэһэниинь боложо үгөө. Һүүлэй үедэ Г. Банщиковай баледһээ М. Броневой «Оптимистическая трагедия» гэһэн балетнэ зүжэг (К. С. Станиславскиин ба В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмтэ театрта тэрэниие Д. Брянцев найруулан табяа) Вишневскиин пьесын удхаар найруулагдаа.

Манай театрай сценэ дээрэ «Комиссарые» табиһан балетмейстер А. Дементьев түрүүн энэ баледые Свердловскдо — А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ оперо болон баледэй театрта табиһан юм. Тэрэл найруулгаяа манай сценэ дээрэ табихыень театрайхиднай уриһан байгаа. Тиигэжэ тон һонирхолтой, удхаар гүнзэгы зүжэг театраймнай балетнэ репертуарта оруулагдаба. Тус зүжэгые табихын тула балетмейстер А. Дементьев Вишневскиин пьесын удхаар өөрөө либреттэ бэшэһэн байна. Айлшан режиссерой хүтэлбэри доро манай хатаршадай хадуугдама сценическэ образуудые бүтээһэниинь шье урматай.

Композитор Г. Банщиков, уран зурааша Э. Гейдебрехт гэгшэдтэй хүдэлхэдөө, А. Дементьев өөрын тодо хараа бодолтой байба гэжэ анхархаар. Тэрэнь хадаа Комиссар эхэнэрэй образые тобойлгожо, һүлдэ тэмдэг болгоһон ушар мүн. Хатаршанай шууд түргэн харайса, хүдэлсэ бүхэн далда удхатай байха юм. Комиссарай нугаршагүй, дарагдашагүй зоригые РСФСР-эй габьяата артистка Екатерина Самбуева харуулаа.

Комиссарай парти «үгэ үсөөнтэй». Гол партиин хатарай «хэлэн» тиимэ байха ёһотой гэжэ балетмейстер эгээл эхинһээ шиидэһэн байна бшуу. Улаан бүдөөр хушагдаһан Комиссарай бэеые зүжэгэй түгэсхэлдэ матросуудай дээрэ үргөөд байхадань, айхабтар ехэ улаан туг сценэ дээрэ намилзаһандал үзэгдэхэ юм. Иигэжэ эли тодо плакат-зурагаар режиссер зүжэгөө түгэсхэнэ.

Режиссерой зүжэгөө бэлдэхэдэнь, уран зурааша Э. Гейдебрехтын түхеэрһэн сценографи айхабтар туһатай байба. Зүжэгэй хадуугдама шэнжэ шарайе тэрэ урлаа бшуу. Эгээл һонирхолтойнь гэхэдэ, С. Эйзенштейнэй суута революционно фильмүүдэй соносхолнууд ямар байдаг һэн бэ — тиимээр уран зурааша сценые шэмэглэһэн байна. Буладай үнгэтэй сэрэгэй кораблиин дүрсэ зүжэгэй эхинһээ һүүл хүрэтэр харуулагдана. Энэнь хадаа граждан дайнай үе сагай шэнжэ шанарые харуулһан зүйл болоно гэжэ ойлгонобди.

Энэ зүжэг хадуугдама сценическэ образуудаар баян. Театрай балетнэ бүлэгэйхид, илангаяа залуушуул гүн сэдьхэлһээ зүжэгтэ хабаадана. «Комиссарта» гол түлэб эрэшүүл хатарна гэжэ хэлэлтэй. Олон зоной хабаадалгатай орёо үзэгдэлнүүдые хүбүүдэй шадабари түгэсөөр үнгэргэхэдэшье, балетмейстерэй даабаринуудые залуу хатаршадай зоборигүй хүнгэнөөр дүүргэхэдэшье урмашан баясахаар байна. Багаханууд аад, тодоор урлагдаһан үзэгдэлнүүдтэ В. Жилинский (Нүрөөтэй нюурта), А. Строкин («Гоёмсуу хүн, Анархист), Т. Шитикова, (Басаган, Анархистка), Г. Батурина, Н. Белецкая, О. Бородина, республикын габьяата артистка А. Петрова (Интервенциин генералнууд) гэгшэдэй хатархые эжэлүүдгүй хадуужа абахаар лэ.

Гол партиие хоёр гүйсэдхэгшэдэй хатархые сасуулжа үзэхэдэ, һонин. Е. Самбуева героиниингаа һанаһанаа бэелүүлжэ шададаг хатуу зоригтой хүн байһые харуулна. Т. Мүрүевагай Комиссар тэрэнэндэ орходоо зөөлэн, эелдэр урин зантай. Гэбэшье хэрэгтэй сагта тэрэ хүсэл зоригоо зангидажа шададаг хүн. Балет соохи Алексей — инаг дуранай мэдэрэлдэ сэдьхэлээ эзэлүүлһэн герой мүн. Г. Мергинев геройнгоо абари зангые тодоор гаргажа шадана. Баледэй үйлэдэгшэ олон нюурнууд сооһоо Л. Протасовагай бүтээһэн хүгшэнэй образ хадуугдамаар байна. Өөрынгөө багахан хэрэгхэниие урдаа барижа ябадаг «бишыхан» хүнэй образые балерина өөрсэ шэнжэтэйгээр урлаа бшуу.

Зүжэг соохи эгээл һонирхолтой образые В. Ганженко бүтээгээ. Балетмейстерэй хараалһан хэмжүүр сооһоо гарангүй, В. Ганженко һөөлдэнхэй хоолойтын муу ёрото абариие досооһоонь элишэлэн харуулна. Тиихэдэнь һөөлдэнхэй хоолойтын образ хүлеэгдээгүй томо боложо харагдана.

Балетмейстер юрэнхыдөө үйлын хүгжэлтые таһалдуулангүй харуулна. Гэхэ зуура балет-пьесын түхэлтэй зүжэг соо Комиссарай образые юундэшьеб һүлдэ болгожо харуулһан байна. Хараад үзээл даа: Комиссарай образые тойруулан, зүжэгэйнгөө үйлые хүгжөөхэдөө, балетмейстер энээхэн шугамаа нэгэшье алданагүй. Тиимэһээ Комиссарай корабль дээрэ бии бололго, хахасалсын баал, мүнгэеэ гээһэн хүгшэн тухай үлхэлдэһэн үзэгдэлнүүд хойно хойноһоо һубарилдан, ажабайдалай үйлэнүүд мэтээр үнгэрнэ.

Гэхэтэй хамта үйлын хүгжэлтын иимэ тодорхойгоор зураглагдаха үедэ ажабайдалай урасхалһаа, амиды зонһоо Комиссарай образой амяарханаа, тээ холохоно байһые анхархаар байна. Удамарша Комиссар хоёрой хоорондо үзэл бодолой ёһотой зүрилдөөн болоногүй. Пьесэ соо Удамаршын нилээд томо образ байдаг һаань, балетмейстер тэрэниие юрэл үймаршаг, дура гутаама аашатай хүн мэтээр бидэндэ харуулна. Тиимэһээ анархизмын бузагай хибэндэ сэдьхэлээ хибүүлжэ захалһан матросуудые Улаан Армиин эмхи гуримтай полк болгон нэгэдхэхэ хэрэгтэ Комиссарай ямар үүргэ дүүргэһэниинь элеэр харагдаадхинагүй. Зүгөөр хараһаар байтарнай, һөөлдэнхэй хоолойтын образ һүрөөтэй мантан боложо, баледэй түгэсхэлдэ Комиссартай тэрэл эрид шиидэнгеэр тулалдаха юм. Зүгөөр иимэ бузагай, муу ёрото амитан үзэл бодолой талаар Комиссарай гол дайсан байхаар аал?..

Зүжэг соо иимэрхүү арсалдаата зүйлнүүд яһала бии. Жэшээлбэл, хахасалгын баал, Удамаршые саазалалга гэхэ мэтын шухала удхатай үзэгдэлнүүд дан юрынхеэр, зохёол соо бэшэгдэһэндээ хүрэхэгүйгөөр найруулагдаа гэхээр байна. Тиибэ яабашье, «Комиссар» — мүнөө үеын темэдэ найруулагдаһан һонирхолтой туршалга-бүтээлнүүдэй нэгэн. Мүнөө сагта баледэй сценэ дээрэ ехэ литературын геройнуудые хараха һанаамнай хүсэлдүүлһэн, өөрсэ шэнжэтэйгээр найруулагдаһан балет репертуарта нэмэбэ ха юм.

В. МАТХАНОВ,
театр шэнжэлэгшэ.

БҮМБЭРСЭГ ДЭЛХЭЙН ОРОНУУДТА



БИРМА—Зүүн-Урда Азиин эртэ урдын гүрэнүүдэй нэгэн юм. Арбан юһэдэхи зуун жэлдэ Англиин колонизаторнууд Бирмэдэ добтолон орожо, ооһэдынгоо колони болгоһон байна. Арад зоноймнь эрэлхэг зоригтой тэмсэлэй ашаар 1948 ондо Бирмэ эрхэ сүлөө, бэеэ дааһан гүрэн болоо бэлэй. Тиигэжэ орон дотор социально-экономическа хубилалтанууд эхилһэн байна. Харь оронуудай эд зөөриие ооһэдынгоо мэдэлдэ абажа, гүрэнэй шэнэ предприятинуудые бодхоожо, гүрэнэй сектор бии болгогдоо.

Бирма — буддын шажанай эртэ урдын соёл болбосоролой орон. Тиимэһээнь тэрэниие «алтан дасангуудай орон» гэжэ нэрлэдэгынь өөрынь үндэһэтэй гээшэ. Үнэхөөрөөшье, энэ ороной городуудай, һууриин тосхонуудай түхэл шэнжые дасангуудай алтан оройгүйгөөр ойлгохын аргагүй.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Бирмын городуудай үйлсэнүүдтэ велорикшэнүүд үсөөн бэшэ. Энэ хадаа заншалта транспортнь болоно. 2. Буддын дүрсэтэй статуянууд айхабтар томо хэмжээнэй байдаг. Пегу городто Шуэмаудоу дасан соо табигдаһан энэ статуе ариг сэбэр байлгахын тула гансашье дүршэл шадабари бэшэ, мүн эрэлхэг зориг хэрэгтэй.

Лехтикува—ТАСС-ай фото.

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ХЭДЭХЭН ҮГӨӨР

ЛОНДОН. ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай балетнэ труппын гастрольнууд Британиин аралнууд дээрэ амжалтатайгаар түгэсөбэ. Совет артистнууд Лондон, Манчестер болон Бирмингем городуудта ошожо, «Иван Грозный», «Спартак», «Раймонда», «Золотой век» гэһэн баледүүдые, мүн тэрэшэлэн концертын программануудые Англиин харагшадта харуулаа. Энэмнай тон амжалтатай гастроль болоо,—гээд гастролиие эмхидхэһэн «Энтертеймент корпорейшн» фирмын хүтэлбэрилэгшэ Виктория Чарлтон ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэһэн байна. Совет артистнар эндэхи харагшадай дура сэдьхэлые булягаа гээд тэрэ нэмээ.

ТОКИО. Захиргаанай-хиналтын управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор эндэ хүдэлмэригүйшүүлэй тоо 1,67 миллион хүн болобо. Энэмнай ажал хэжэ шадаха хүн зоной 2,9 процентнь болоно. Үнгэрһэн жэлтэй сасуулхада, «үлүү хүнүүдэй» тоо 220 мянган хүнөөр олошоршоһон байна. Үнэн дээрээ хүдэлмэригүйшүүлэй тоо һүрэггүй ехэ гээд Киодо Цусин агентствэ тэмдэглэнэ. Һара соо хэдэхэншье үдэр хүдэлһэн хүнүүд тусхай тоо бүридхэлдэ абтадаггүй ха юм.

НЬЮ-ЙОРК. Иранай болон Ирагай хоорондо ямаршье удхагүй шуһата хёмороо зүришэлдөөнэй эхилһээр зургаан жэлэй гүйсэхэсэ байхада, эдэ оронуудай хоорондохи дайн болюулха талаар шэглүүлэгдэһэн, ООН-ой Генеральна секретарь Хавьер Перес де Куэльярэй хүсэлал оролдолгонуудые дэмжэжэ байһанаа ООН-ой Аюулгүйн Совет батадхаба. Соведэй заседани дээрэ һайшаагдаһан бэшэг тэрэнэй нэрээр эльгээгдээ. «Энэ хёмороо зүришэлдөөнэй саашадаа һүжэрэн үргэдөө гээшэ һаань, тон аюултай байдал тохёолдохо гээд бэшэг соо һанаа зобонгёор бэшэгдэнхэй. Үйлэ хэрэгүүдэй иигэжэ хүгжэхэдэнь, хүрше оронуудта аюул тохёолдуулагдаа. Худалдаа наймаанай суднанууд болон сэрэгэй бэшэ объектнүүдтэ добтолхо ябадалай олошоржо байһан тушаа Соведэй гэшүүд һанаагаа зобоно гээд тэрээн соо хэлэгдэнэ.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДЭЙ ХАРАА БОДОЛ

582-дохи резолюциин (1986 он) үндэһөөр хёмороо зүришэлдөөе амгалан гурималаар гурим шуулгые дары түргөөр түйлаха хэрэгтэй гэжэ Аюулгүйн Совет тоолоно. Газар дээрэ, далайда, агаарта сэрэгэй бүхы ябуулгануудые дары түргөөр болюулхые Ираниие болон Ирагые урлалһан урда бэшэг соо бии.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ КЕМБРИДЖСКЭ СОВЕДЭЙ ХҮТЭЛБЭРИИН БЭШЭГ

ЛОНДОН. Ядерна туршалгануудые болюулалгые 1987 оной январиин 1 болотор һунгааха тухай Советскэ Союзай шиидхэбэриие бидэ халуунаар һайшаананабди гэжэ эб найрамдалай Кембриджскэ соведэй хүтэлбэриин КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ. США-гай зүгһөө харюугай үгтөөгүйшье һаань, иимэ шухала шиидхэбэриин хэдэн дахин абтажа байһые бидэ һайнаар ойлгонобди гэжэ соведэй хүтэлбэри тэмдэглэнэ.

Таанадай харуулһан һайн жэшээгэй түлөө бүхы дэлхэйн арадууд баяр баясхалан хүргөөд, энээндэнь баруунай оронууд харюу үгэхэ аабза гэжэ гүнзэгы сэдьхэлһээ этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Танай үүсхэлнүүдэй түлөө баяр баясхалан хүргэхэ зуураа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые хангахын, буу зэбсэгүүдые хуряахын аша туһада СССР-эй бэелүүлдэг али бүхы хэмжээнүүдые дэмжэхэ байһан тухайдаа найдуулнабди.

БОЛИВИДАХИ БАЙДАЛ ТУХАЙ

НЬЮ-ЙОРК. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Боливида дотоодын политическэ байдал эрид орёо шэнжэтэй болобо. Удаан үргэлжэлһэн социальна зүришэлдөөнүүдые дабажа ядаһан Виктор Пас Эстенссорын правительство оронoo онсо байдалда оробо гэжэ соносхоһон байна.

Боливиин Мэдээсэлнүүдэй министерствын мэдүүлһэнэй ёһоор, энэ шиидхэбэри министрнүүдэй кабинедэй болон сэрэгэй дээдын командованиин онсо яаралтай заседани дээрэ абтаа.

Манифестаци, суглаа болон маршнуудые үнгэргэлгэ хоригдоо. Зэбсэгтэ хүсэнүүд ба полици бэлэн болгогдоо, ВВС-эй самоледууд ниислэл хото дээгүүр патрульна нисдэлгэ бэелүүлнэ.

Орон дотор онсо байдалай эхилһэн түрүүшын хэдэн часай туршада армейскэ подразделениинүүд университедүүдэй, профсоюзай түбүүдэй байшангуудые, эзэлээ, 200 шахуу хүдэлмэришэд болон профсоюзай ажал ябуулагшад арестовалагдаа.

Орон доторхи байдал тухай зүбшэн хэлсэхэ асуудалаар конгрессэй онсо яаралтай заседани үнгэргөө гэһэн уряатайгаар республикын президент В. Пас Эстенссоро сенадай түрүүлэгшэдтэ хандаһан байна.

Түрэл нютагаймнай түүхэhээ

УДХА ШАНАРЫНЬ БУУРАШАГҮЙ

Бүхы орон соохидол адляар, манай республикада 1935 — 1936 онуудта социалис мүрысөөнэй шэнэ түхэл янза—ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар айхабтар ехэ үүргэ дүүргэhэн стахановска хүдэлөөн эхилhэн гээшэ.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хүдэлөөн арадай ажахын бүхы hалбаринуудта халуунаар дэмжэгдэбэ. Стахановтан промышленность, транспортдо анхан бии болоhон аад, МТС-эй заhабарилгын мастерскойнуудта, колхозуудташье тэдэнэй тоо олошоржо захалба. Колхозууд ургасаяа хоёр дахин дээшэлүүлхэ, малайнгаа ашаг шэмэ нэмээхэ, техникээ бүри hайнаар шудалха уялганuудые абадаг байгаа.

Стахановска хүдэлөөнэй манай нютагта мүндэлжэ, хүгжэhэнэй түүхэнь Буряадай АССР-эй Түбэй гүрэнэй архивай материалнуудта үргэнөөр харуулагданхай.

1935 оной декабриин эхиндэ республикын газетэнүүдтэ Хүдэриин МТС-эй трактористнуудай бэшэг толилогдобо. Тэрэн соогоо тэдэнэр иигэжэ бэшээ: «Стахановско-бусыгинска арганудые хүдэлмэридөө эгээл богони болзорто нэбтэрүүлхэ хүсэлэнгөөр халинхайбди. Манай хүдэлмэриhөө ерэхэ жэлэй ургаса дулдыдаха зэргэтэй. Тарилгын үедэ зогсолтогүйгөөр, эрхим шанартайгаар хүдэлдэг байхаар тракторнуудаа заhабарилха уялгатайбди. Тиихын тула имагтал нэгэ юумэн — уялганuудые дүүргэхэ хэрэгтэ үнэн сэхээр хандаха хэрэгтэй.

Сэлэнгын аймагай Тамча нютагай «Улаан-Цыцык» колхозой колхознигууд үбэлдөө шэбхээ полидо гаргажа, үнэhэ суглуулhанай, хүр саhа hайнаар тогтооhоной ашаар гектарай 18 центнерhээ бага бэшэ ургаса абаха гэжэ шиидэбэ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Красный Заган» колхоздо хүдөө ажахын ёhотойл стахановтан бии гэжэ «Бурят-Монгольская правда» газетэ 1935 оной декабриин 14-дэ бэшээ hэн. Тэдэнэй оролдолгоор гектарай 13 центнер хүрэтэр ургаса дээшэлүүлэгдээ. 1936 ондо гектарай дунда зэргын ургасые 20 центнертэ хүргэхэ гэhэн уялга колхознигууд абаа. 1700 ажалта үдэртэй болоhон колхозник Илларион Ивановой бүлэ 900 пүүд талха абаха болонхой. Тэрэ орооhыень Ивановой газаа оруулхын тула артелиин правлени 60 тэргэhээ бүридэhэн тусхай зөөбэри эмхидхээ.

Колхознигуудта, МТС-үүдтэ стахановска үдэрнүүд үнгэргэгдэдэг болобо. Республика соо түрүүшын стахановска үдэрые Кабанскын районой Ербановай нэрэмжэтэ артелиин колхознигууд үнгэргөө юм. Энэ үдэр колхознигууд яаха-аргагүй эмхитэйгээр хүдэлhэн байна. Түсэбүүд шэбхэ гаргалгаар — 135, үнэhэ суглуулгаар — 130, хүр тогтоолгоор — 300 гаран процентээр дүүргэгдээ. 1936 оной февралиин 15-hаа 20 болотор стахановска табан үдэр үнгэргэхэ шиидхэбэри колхознигууд абаhан байгаа.

Тэрэл hара соо Гашейн МТС-тэ стахановска табан үдэр үнгэргэгдэбэ. Түрүүшын үдэрэй түсэб бүхыдөө 134, харин слесарна мастерскойдо 234 процент бэелүүлэгдээ.

Хожомынь стахановска табан үдэрнүүд имагтал тус тус колхозуудаар бэшэ, харин бүхэли районууд соо үнгэргэгдэдэг болоhон юм. Жэшээнь, 1936 оной март соо Түнхэнэй аймагай колхозуудта стахановска табан үдэр дэбжэлтэ ехэтэйгээр үнгэрөө hэн. Шэбхэ полидо зөөлгын түсэб— 157, үнэhэ зөөлгөөр (26 колхозуудта)—146,3, хүр тогтоолгоор (13 колхозуудта) — 215 процент дүүргэгдэбэ. Түнхэнэй МТС-эй хүдэлмэришэд табан үдэрэй даабарии 153 процент бэелүүлhэн байна.

Стахановска хүдэлөөнэй түрүүшын дүнгүүд 1936 оной июлиин 10-да Доодо-Онгостойн (мүнөө Дивизионная станци) нэгэ байшан соо нээгдэhэн түрүү колхознигуудай республиканска съезд дээрэ согсологдоо юм. Шэнэ, стахановска аргаар хүдэлжэ эхилhэн саhаа хойшо жэл үнгэрhэн байгаа. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ түйлаhан амжалтанууд тухай, малай ашаг шэмые нэмээhэн тухай делегадууд хөөрэhэн, мүн ургаса дээшэлүүлхэ дүй дүршэлөөрөө хубаалдаhан байна. Жэшээнь, Баргажанай аймагай Сангадиинай нэрэмжэтэ колхозой hүнэй фермые даагша Ринчин Жигжитов иигэжэ хэлэбэ: «Үүлтэртэ малай фермые даагшаб. Фермэдэмни 895 толгой меринос болон hайжаруулагдаhан үүлтэрэй хонид тоологдодог. Тэндэмнай 14 хонишод, тэрэ тоодо 7 стахановец хүдэлдэг. Колхозой гэшүүн Ц. Цыдыпова даалгагдаhан 80 эхэ хонидhоо 93 хурьга абаад, 91-иень томо болгоо, хонишон Нермаев 44 меринос эхэ хонидhоо 50 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр харууhалаа»... Мухар-Шэбэрэй районой Хонхолын МТС-эй тракторист Цыренов бригадынгаа имагтал республика соогоо бэшэ, харин бүхы хизаараар түрүүшын hуурида гараhан тухай съездэ мэдээсээ.— Трактор бүхэндэ тоолоходо, бидэнэр дунда зэргээр 553 гектар газар хахалаабди,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

— «Трактористнуудай ажалые шадамараар эмхидхэhэнэй, техникэ шудалhанай ашаар амжалта түйлагдаа. Тракторнуудые заhабарилгын тодорхой график табигданхай. Бүхы юумэмнай өөрын байратай, гараа hарбайгаад лэ абахаар бэлэн байдаг, түлишэ, түрхисын таhалдаhан ушарhаа тракторнууд нэгэ часшье зогсоогүй». Бригадамнай трактор бүхэндэ 1200 гектарhаа бага бэшэ газар элдүүрилхэ гэжэ Цыренов бригадынгаа трактористнуудай зүгhөө съездые найдуулаа.

«Манай колхоз үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ, таряа хуряалгада түгэс бэлэн. Бүхы машинанууд, хуряалгын зэр зэмсэгүүд дууhан заhабарилагдаа. 1936 оной даабаринуудые стахановскаар дүүргэхэ үгэ үгэнэбди»,— гэжэ Улаан-Үдэ шадарай Лебедевэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Пшикин мэдүүлээ.

Съездэ предприятинууд, эмхи зургаанууд, колхозуудhаа амаршалганууд, ажалай амжалтанууд, түсэбые болзорhоо урид дүүргэhэн тухай рапортнууд ерэhэн байна. Жэшээнь, Витимканай «Баргузинзолото» гэжэ Улаан тугта уурхайн управлени съездэ иимэ рапорт үгөө: «Алта олзоборилхо найман hарын программые управлени июлиин 9-дэ, болзорhоо 1 hара 21 үдэрөөр урид, 100 процент дүүргэжэ, 1935 оной энэ үеын олзоборилгын хэмжээе 35,5 процентээр үлүүлээ. Алта олзоборилгын түлөө тэмсэжэ, жэлэйнгээ программые болзорhоо урид, Октябриин Революциин ойн баяр болотор дүүргэхэ, хүдэлмэриин стахановска арганудые үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй ашаар манай управлениие хизаарай түрүү предприяти болгохо талаар хэмжээнүүдые абаха уялга абанабди».

Июлиин 11-дэ съезд хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Тэндэ баталагдаhан Буряад ороной колхознигуудта хандаhан хандалга соо «ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа, гүрэнэй үмэнэ абаhан уялгануудаа гүйсэд болон болзор соонь дүүргэхэ... Социалис мүрысөөн, габшагайшуулай үүсхэл болон стахановска хүдэлөөн фермэ, бригада, колхоз, совхоз бүхэндэ дэлгэрхэ ёhотой, тиихэдэ тэрэ имагтал малай тоо толгой олошоруулха түсэбүүдые дүүргэхэ талаар бэшэ, харин шанарай показательнуудай талааршье, эрхим стахановецуудай жэшээгээр үнеэдэй hү haали, залуу малай шэгнүүр, толгой бүхэнhөө хайшалдаг нооhоной дунда зэргын хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ ябадалда шэглүүлэгдэхэ ёhотой» гэжэ хэлэгдээ hэн.

Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй бүгэдэ арадай хүдэлөөнэй эхилhээр 50 гаран жэл үнгэрөө. Стахановска хүдэлөөнэй буурашагүй удха шанарые, манайшье үедэ тэрэниие хүгжөөхэ хэрэгтэйе ажабайдал тодо хурсаар гэршэлээ. Стахановска ёhо заншалые зохёохы ёhоор хүгжөөхэ гээшэ даабари, уялгануудые саг соонь бэелүүлгэhээ, эд хэрэгсэлнүүдэй үндэр шанарhаа, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгэhээ, түүхэй эд, хүдэлмэриин сагые гамтайгаар ашаглалгаhаа эхитэй бшуу.

С. АЮШЕЕВА,
Буряадай АССР-эй Түбэй гүрэнэй архивай хүдэлмэрилэгшэ.

ХҮГЖЭН УРГЫШ, ЭРДЭМЭЙ ГУЛАМТА!

Мүнөө — эрдэм, техникын улам хүгжэжэ, үйлэдбэриин хараа байса эршэдэжэ байhан үе сагта, роботуудай, микросхемэнүүдэй зуун жэлэй мандан гараад байхада, техническэ үргэн мэдэсэтэй, дээдэ гарай мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй нэрэ хүндын ургаhан, дээшэлhэниинь элитэ. Үсэгэлдэр дунда гү, али найман жэлэй hургуулиин партын саана hууhан үшөөл гүлмэрхэн хараа бодолтой, элдэб бэлэдхэлтэй hурагшадые богони болзорто хүдэлмэришэнэй тусхай мэргэжэлтэй болгохо талаар республикымнай техническэ училищинууд түйлай ехэ оролдолго гаргана гээшэ. Тиимэ гуламтануудай тоогой олон боложо байхада, гансал баярламаар.

Дулаахан энэ үглөөгүүр Улаан-Үдэ хотын 42-дохи кварталда Зүүн Сибирь соо эгээл томо hуралсалай комплекстой 12-дохи СПТУ-е нээлгэдэ зорюулагдаhан баярай суглаанда ерэhэн хүн зон олон байба.

«Бидэ — хүдэлмэришэн бүлэбди» гэhэн С. Туликов ба М. Пляцковскиин дуунай хүгжэм зэдэлнэ. Шэнэ байшан соо hураха зол жаргалда хүртэhэн хара-хүхэ үнгэтэй формо үмдэhэн училищиин hурагшад зогсоно, Электро-газнууршанай, штукатур-шэрдэгшын, шулуушан-хабсаргагшын, саад, сэсэг ургуулагшадай...— арбан гурбан мэргэжэлээр залуу эдэ хүбүүд, басагад hураха юм. Училищи дүүргэжэ гараhан залуу мэргэжэлтэд түмэр-хүүргэнүүдэй хэрэгсэлнүүдэй заводто, трамвайн управленидэ, горзеленхоздо, ажаhуудалай-коммунальна ажахыда хүдэлхэ болоно.

Баярай суглаанда ерэгшэдэй жагсаалда үбсүүндээ орден, медальнуудаа яларуулhан, буурал сагаан толгойтой дайнай болон ажалай ветеранууд, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, эрдэмэй hаруул ордон бэлэглэhэн барилгашад бии.

Республикын ажаhуудалай-коммунальна ажахын министрэй орлогшо Л. А. Жданов шэнэ училищиие нээлгэдэ зорюулагдаhан митинг нээхэдээ, эрдэмэй гуламтатай болоhон hурагшад, багшанарые амаршалаад, училищиин директор Ф. Д. Спиридоновто үгэ үгэнэ.

...Гүрэнэй гимн зэдэлнэ. Комсомолой Октябрьска райкомой секретарь С. Трифонова hурагшадта училищиин Улаан туг барюулба. Удаань «Бурятремстрой» нэгэдэлэй генеральна директор А. П. Рева училищиин hүлдэтэ түлхюур тус училищиин директор Ф. Д. Спиридоновто сугларагшадай нэрьемэ альга ташалган доро барюулба. Тиихэдээ ямар түхэлэй ордон бэлэглэжэ байhан тухайгаа тэрэ хөөрэжэ үгэбэ.

Республикымнай техническэ олон училищинуудай материальна үндэhэн юрэнхы дээрээ бараг тоотой юм, харин иимэ томо комплекс алишье училищида байхагүй. 670 hурагшадай (саашадаа 900 болохо юм) hуралсалай корпус, 444 hурагшадай ажаhуухаар хамтын байрын хоёр корпус, уужам hаруул столово, кино харуулдаг, спортоор бэеэ hоридог залнууд... Залуу хүбүүд, басагад түрүүшынгээ үдэрhөө иимэ анхаралаар хүреэлэгдэхэдээ, совет хүдэлмэришэнэй хүнгэн бэшэ аад, хүндэтэй замые шэлэhэндээ омогорхон ябахань лабтай.

Захааминай районhоо зууршалгаар энэ училищида hураха ерэhэн Оксана Шарапова эрдэмэй ордон бэлэглэhэндэнь парти, правительства-

«БУРЯАД ОРОН—86» ГЭҺЭН ФОТОКОНКУРС

Манай газетын соносхоhон «Буряад орон-86» гэhэн фотоконкурс үргэлжэлhөөр. Жэлэй дүүрэтэр бага саг үлэбэ. Тиимэhээ ажалай түрүүшүүл, дайнай болон ажалай ветеранууд, түрэл байгаали, түрэhэн дайда нютаг тухай зурагуудаа эльгээхэдээ, конверт дээрэ гү, али зурагайнгаа ара талада «Буряад орон-86» гэжэ тэмдэглэгты. Эрхим фото-зурагуудай авторнуудые шангууд хүлеэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Малшан», «Эхэ».
В. ГАРМАЕВАЙ фото.

ҮЙЛСЫН ҺАЙНДЭР

Загарай тосхондо үйлсын hайндэр үнгэргэдэг hайн hайхан заншал бии юм. Районой соёлой таhагай, Пионернүүдэй байшангай ба посёлогой Соведэй үүсхэлээр Комсомольская үйлсын hайндэр эдэбхитэй, эмхитэйгээр hаяхан үнгэрөө. Энэ үйлсөөр табин үрхэтэ айл ажаhуудаг, тэдэнэй тоодо дайнай ба ажалай ветеранууд С. К. Шигин, И. И. Вильмов, Ш. Ц. Банзаров, В. Н. Мергенов, Ш. Э. Бухаев болон бусад болоно. Партиин райкомой секретарь Э. З. Долхонова hайндэртэ хабаадалсахадаа, тус үйлсын омогорхол болохо эдэ солото хүнүүдтээ баяр хүргэн хандажа, үнэн зүрхэнhөө амаршалаа. Соёлой байшангай методист Е. Бульбаш, Пионернүүдэй байшангай директор А. Сенотрусова гэгшэд hайн программатай концерт, бэлэдхэжэ, сугларагшадые баясуулаа. Концертдэ хабаадаhан наhатайшуул болон багашуул дуу, частушкануулые хангюурдаа, хатарнуудые гүйсэдхөө. Нютагаархидтаа хүндэтэй хүнүүдhээ жюри эмхидхэгдэжэ, Комсомольская үйлсын жэшээтэ hайн гуримтай гэрнүүдые шэлэжэ, эрхимлэгшэдые тодоруулаа. Тэдэнэй дундаhаа Шигинтэнэй бүлынхидэй гэр ариг сэбэр, гуримтай гэжэ тоологдобо. Саад сэсэг ургуулагшадай дунда конкурс үнгэргэгдэжэ, мүн лэ эрхимлэгшэд тодоруулагдаба. Эндэ Шигинтэнэй гэрэй эзэн эхэнэр Людмила Михайловна түрүү hуури эзэлээ. Хаяа хадхаад нэгэ үйлсэдэ ажаhуугшад нэгэдэн сайлажа, эдеэ хоол бэлдэжэ, кулинарна дүй дүршэлөө харуулhан залуу эхэнэрнүүдые магтаа. Үдэшэ орой болотор Комсомольская үйлсэдэ мүрысөөнүүд, хүнүүдэй хүхюун зугаа наадан удаан саг соо замхаагүй hэн.

Мүнөө тосхондо граждан дайнай герой П. Аносовой нэрэмжэтэ үйлсын hайндэр үнгэргэгдэхөөр бэлэдхэгдэнэ. Программадань эрхим үрхэтэ айлай, огородой баян ургасын конкурснууд, багашуулай элдэб наада, зугаанууд дэлгэгдэхээр хараалагдана.

А. ПОТАНИНА.
Загарайн район.

АХА ДҮҮНЭРЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Нэгэтэ городой архив соо хүдэлжэ байтараа hонирхолтой документтэй дайралдашооб. Тэрэ хадаа Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай цехүүдтэ аха дүү Монгол ороной түлөөлэгшэдые хүдэлмэридэ абаха гэhэн 1942 оной 89-дэхи приказ байба. Гүрэн түрымнай хүшэр хүндэ үедэ хүршэ ороной хүдэлмэришэд яагаад энэ комбинадта ерэhэн байгаа гээшэб гэhэн асуудал намайе ехэтэ hонирхуулба.

1941 ондо Советскэ Союзай туhаламжаар Улаан-Баатарта мяха-консервын комбинадай барилга эхилээ hэн. Совет нүхэдэй дүй дүршэлдэ hурахаяа 1942 оной февраль hарада монгол хүдэлмэришэдэй бүлэг Б. Баатарай ударидалга доро Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат ерэhэн байгаа. Дайнай амисхаал эндэшье хүрэhэн, улаан-үдынхид Эхэ оронтоёо хамта хархис муухай фашис дайсанаа дарахын түлөө бүхы хүсэеэ эршэдүүлэн хүдэлжэ байба. Фронтдо hайн шанартай эдеэн, дулаан хубсаhан хэрэгтэй. Бүhэтэйшүүлые hэлгэhэн эхэнэрнүүд комбинадта дүтэхэн мал ажалай фермэ байгуулжа, тэндээ гахай тэжээдэг, hү үйлэдбэрилдэг болоhон байгаа. Энэнь комбинадта хэгдэдэг хүдэлмэриhөө гадуур эрхилэгдэдэг hэн.

Комбинадай ахалагша технолог С. И. Емельянов монгол хүдэлмэришэдые hургахаяа даажа абаба. Тэрэ комбинадай үйлэдбэри эмхидхэхэ талаар дүршэл ехэтэй байhан. Улаан Арми болон уhан сэрэгшэдые эдеэ хоолоор хангаха, гүрэнэй даабари үлүүлэн дүүргэхэ талаар ехэ габьяатай байhанайнгаа түлөө Семен Иванович «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор 1944 оной январь hарада шагнагдаhан байгаа. Тэрэ монгол хүдэлмэришэдтэ hанаагаа табидаг, үнэн зүрхэнhөө туhалдаг, хамhалсадаг бэлэй. Ц. Гончиг, Соном ба Ч. Гончиг колбаса хэдэг цехтэ, Ц. Мурат ба Я. Сандан холодильна цехтэ хүдэлжэ эхилбэ. Хэрэг ажалаа hайнаар мэдэхэ холодильна цехэй начальник М. Н. Шлопаков ба колбаса хэдэг цехэй технолог Маркиян гэгшэд монгол нүхэдтөө ёhотойл интернациональна уялгануудаа дүүргэн туhалдаг, өөhэдынгөө мэргэжэл шадабарида hургадаг байhан юм.

Монголhоо ерэhэн түлөөлэгшэдые мүнөө мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэд hанана ха гү?

«Бурятмясоагропром» нэгэдэлэй генеральна директорэй орлогшо Л. П. Скакалин иигэжэ хөөрэнэ:

— Тиихэдэ би табатай байгааб. Минии аба малай баазада хүдэлдэг hэн. Нэгэтэ үдэшэлэн хара-хүхэ дэгэлтэй танигдаагүй хоёр хүнүүдтэй гэртээ бусаа hэн. Тэдэнэр монголнууд байгаа. Манайда байрлаhан юм. Абатаймнай адли үглөөгүүр эртэ бодоод ажалда ошодог, үдэшэлэн орой ерэдэг hэн. Үшөө hанаха юумэмни гэхэдэ, монголнууд маанадые амтатай гэгшын сагаан хилээмээр хүндэлдэг бэлэй. Тэрэ хилээмыень бүхы наhандаа мартадаггүйб.

Эдэ монгол хүдэлмэришэдэй саашанхи наhанайнь хуби заяан ямар байгаа гээшэб гэжэ hонирхоод, Улаан-Баатарай мяха-консервын комбинадай директор нүхэр М. Жамьянсүрэндэ бэшэг бэшэжэ, дайнай үедэ Улаан-Үдэдэ ерэhэн монгол түлөөлэгшэдые нэрлэн, тэдэнэй саашанхи хуби заяан тухай дуулгахыень гүйбэбди. Монголой Арадай Республикын ниислэл Улаан-Баатар хотоhоо удангүй харюу ерэбэ.

«Танай комбинадта 1942 ондо ажалай дүй дүршэлдэ hураhан хүдэлмэришэдэй ажалайнь саашанхи хуби заяан иимэ: тиихэ үедэ тус бүлэгые хүтэлбэрилэгшөөр ошоhон Б. Баатар манай комбинадта мал үүсэлэлгын цехэй начальнигаар, удаань түсэблэлгын таhагта экономистаар пенсидэ гаратараа хүдэлөө. Мүнөө Улаан-Баатарhаа холо бэшэ түбхинэhэн «Баян-Цогт» гэжэ гүрэнэй ажахыда ажаhуудаг. Нүгөөдүүлынь—Ц. Гончиг, Ч. Гончиг ба Соном пенсидэ гаратараа колбаса, консервэ хэдэг цехтэ хүдэлhэн юм. Мүнөө тэдэнэр наhа баранхай. Мүн Ц. Мурат ба Я. Сандан холодильна цехтэ хүдэлhэн юм.

Мүнөө сагта тэрэ бүлэгhөө гансал Б. Баатар энхэ тайбан ажаhууна.

Улаан-Үдэдэ мал үүсэлхэ, мяха үйлэдбэрилхэ дүй дүршэлдэ, hураhан үе саг тухайгаа таакадта нүхэр Баатарые бэшэхыень гүйхабди.

Нэрлэгдэhэн нүхэдhөө гадна 1945 ондо танай комбинадта Д. Даринхүү hураhан юм. Мүнөө тэрээндэ «МНР-эй промышленностиин габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Мяха-консервын комбинадай директор М. Жамьянсүрэн».

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ совет-монгол эб найрамдалай жэшээнүүд эндэhээ эли тодоор харагдана. Хүшэр хүндэ үе сагуудта манай гүрэнэй хүдэлмэришэдтэй хамта монгол нүхэд хүсэеэ эршэдхэн бидэнтэй суг хүдэлhэн гээшэ. Ганса 1941 ондо СССР-эй Внешторгбанкда Монгол оронhоо хэдэн мянган түхэриг, зуугаад килограмм алтан ороhон, мяха. тоhоор үргэлжэдөө ханган байгаа.

Бидэнэр аха дүү Монгол ороной арадай үзүүлhэн ехэ туhаламжа тухай хэтэ мүнхэдөө hанажа, дурсажа ябахабди.

Л. СИНЕГРИБОВ,
СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн.

Спорт

ЕХЭ ИЛАЛТА

ШТУТГАРТ. (ТАСС). Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионадай түгэсхэлэй үдэрые «советскэ» үдэр болоо гэжэ хэлэлтэй. Энэ үдэр манай спортсменүүд үндэр дээдын 4 шагналда хүртэhэн байна.

Тэдэнэй хоёрынь урилдаанай зүргэ дээрэ ологдоо. 1500 метрэй урилдаанда СССР-эй чемпионка Р. Аглетдинова түрүүлээ. Энэл зайда Запорожиин басаган Т. Самоленко мүнгэн медальда хүртэhэн байна.

100 метрэй урилдаанда урагшагүйдэhэн манай хүбүүд 4x100 гэhэн эстафетэ дамжуулгын мүрысөөндэ 38,29 саг харуулжа, түрүү hуури эзэлээ. А. Шляпников, Н. Юшманов, В. Муравьев, В. Брызгин гэгшэд урилдахадаа, Европын түйлалтаhаа гурба зуунай секундаар бага саг харуулаа.

24 жэлэй забhарлалгын hүүлээр совет дискобол Европын чемпион болобо. Р. Убартас 67,08 метрэй зайда диск шэдэhэн байна. Удаадахи hууринуудта Г. Колноотченко (67,02), В. Кидикас (66,32) гэгшэд гараа.

Дэлхэйн рекордсмен, Фрунзе хотын студент И. Паклин 234 сантиметр үндэрые харайхадаа, командадаа мүн лэ алтан медаль асарба. Тэрэнэй харуулhан дүнгынь Европын шэнэ түйлалта болоно: 231 сантиметр үндэрые харайhан С. Мальченко хоёрдохи hуури эзэлээ.

Балта шэдэгшэдэй мүрысөөнэй hүүлээр хүндэлэлэй ендэр дээрэ гансал совет спортсменүүд гараба. Энэ хадаа Ю. Седых (86,74), С. Питвинов, Ю. Никулин гэгшэд мүн. Седыхэй харуулhан дүн дэлхэйн түйлалта болобо. Дабалтатай 400 метрэй урилдаанда М. Степанова 53,32 секунда саг харуулжа, мүн лэ дэлхэйн түйлалта шэнэлбэ.

Европын чемпионадта совет хүнгэн атледүүд бусадhаа олон — аяар 37 медальда хүртэбэ (11 алтан, 14 мүнгэн, 12 бронзо). ГДР-эй команда 29 (11—10—8) медальда хүртэhэн байна.

ШАТАРАЙ ҺОНИН

РИГЭ, (ТАСС). Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эхилhэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ Москвагай гроссмейстернүүд Андрей Соколов Артур Юсупов хоёр нэгэдэхи парти наадаба. Тэдэнэр француз хамгаалгын хоморой вариант шэлэжэ, булюу байдалтай болохын түлөө удаан тэмсээ. Аяар 22-дохи ябадалдаа хүбүүдээ андалдаа. Тиигэhээр тэмсэлынь бүри хурса шэнжэтэй боложо эхилhэн байна. Хараар наадаhан Юсупов 29-дэхи ябадалдаа булюу байдалтай болохын тула шанараашье алдажа үзэбэ. Тиигээд наадаанай сагай бага болоходо, зарим hайн арга боломжонуудые хоюулаа хэрэглээгүй. 42-дохи ябадалда энэ парти хойшолуулагдаа. Удаадахи үдэр энэ партияа үргэлжэлүүлхэдээ, Юсупов илалта түйлаба.

* * *

СОФИЯ. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй дунда шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Болгариин ниислэл хотын Соёлой арадай ордон соо эхилбэ. М. Чебурданидзе сагаанаар, Е. Ахмыловская хараар наадаба.

«СОВЕТСКИЙ СПОРТ» ГАЗЕТЫН ШАНДА ХҮРТЭХЫН ТҮЛӨӨ

«Советский спорт» гэжэ газетын шанда хүртэхын түлөө шайбатай хоккейгээр уласхоорондын заншалта мүрысөөн Ригэ, Таллин, Ленинград болон Киев хотонуудта эхилбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэрэй дүнгүүдтэй танилсагты.

Таллин. «Салават Юлаев» (Уфа) — «Паллокерхо» (Финлянди, Хямеэнлинн хото) — 4:1, «Спартак» (Москва) — «Трактор» (Челябинск) — 4:2, «Динамо» (ГДР, Вайсвассер) —«Талэкс» (Таллин)—2:1.

Ригэ. ВСЖ (Чехословаки, Кошице) — «Крылья Советов» (Москва)—2:5, «Эссет» (Финлянди, Пори) — «Торпедо» (Горький)—0:6.

Киев. «Сокол» (Киев)— Румыниин суглуулагдамал команда—13:1. Канадын олимпийскэ команда — «Химик» (Воскресенск)—4:6.

Ленинград. СКА (Ленинград) — Польшын суглуулагдамал команда—3:2.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Барилгашадай хүдэлмэриин шанар» — түрүү бэшэг. «Ургаса хуряалга-86» — суглуулбари. «hанаагаа амараад байха аргагүйбди» — Н. Малыгинай хэhэн хүдөө ажахын шэнжэлэл. «Малдаа — элдэб тэжээл» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Урдамнай үшөөл ехэ ажал» — И. Пытинэй статья. Профсоюзай ажабайдал. «Ошо галгүй-

Сагаан экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время». 9.45 — Шатараар дэлхэйн чемпионат. 10.00 — «Повстанческая история». 5-дахи сери. «Августовские дни». 11.05 — «Ан амитадай аймагта». 12.05 — hурагшадта уран зохёолой викторина. 13.35 — Шэнэ hонин. (13.40 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.45 —«Объектив». 17.20 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 17.50 — «Арhан бүмбэгэ» клубай шангай түлөө футболоор hурагшадай бүхэсоюзна мүрысөөнүүдэй түгэсхэл. **Улаан-Үдэ.** 18.35 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда». 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — СССР-эй Нефтиин болон газай промышленностиин барилгын предприятинуудай министерствэдэ кадрнуудай болон социальна асуудалнуудай шиидхэлгэ. 20.35 — Баримтата фильм. 20.45 — «Повстанческая история». 6-дахи сери. «Раскаты грома». 22.00 — «Время». 22.35 — Уран зохёолшо А. Калинин нютагаархинтайгаа уулзаха. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээ-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина, Н-00606. Заказ № 204. Индекс 6